

FEEDBACK 2010.

A hallgatók véleménye a patológia
oktatásáról és az oktatókról
a 2009/2010-es tanévben

A Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kar
I. sz. Patológiai és Kísérleti Rákkutató Intézet
megrendelésére készült kutatás

Készítette: Az EDUCA Felsőoktatási, Kutatási és Tanácsadó Bt.

A kutatás vezetője: Dr. Bukovinszky Anna

2010.

I. A VIZSGÁLAT CÉLJA

A Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kar I. sz. Patológiai és Kísérleti Rákkutató Intézet felkérésére harmadik alkalommal végeztük el a három éve (a 2007/08 tanévben) beindított kérdőíves vizsgálatot az Intézet oktatómunkája hatékonyságának visszajelentésére. A vizsgálat mindhárom évben a patológia tantárgy kurrikulmányának és oktatásának, valamint az előadók és a gyakorlatvezetők munkájának átfogó hallgatói minősítésére terjedt ki. Jelen tanévben az alábbi 12 oktató munkájáról készült részletes feedback:

Dr. Csomor Judit,	Dr. Micsik Tamás,	Dr. Szirmai Imre
Dr. Fónyad László,	Dr. Nagy Péter,	Dr. Tímár József,
Dr. Kopper László,	Dr. Pápay Judit,	Dr. Turányi Eszter,
Dr. Matolcsy András,	Dr. Sági Zoltán,	Dr. Zalatnai Attila.

A kérdőívek kitöltése:

Az 1. sz. és a 3. sz. kérdőívek kitöltése 2010. májusában történt, az egyik utolsó előadás, illetve gyakorlat végén, a 2. sz. kérdőív kitöltésére a két szemeszter folyamán, az adott előadó utolsó előadása után került sor. Az oktató felkérte a hallgatókat arra, hogy a kérdések megválaszolásával járuljanak hozzá az oktató munka hatékonyságának fokozásához. A kitöltés névtelenül történt, és természetesen nem volt kötelező.

Az 1. sz. kérdőív kérdéseit 86-an választották meg, a 138 fős évfolyam 62,3%-a.

A 2. sz. kérdőívet a következő 9 előadó munkájáról átlagosan a hallgatók 57,4%-a töltötte ki, az alábbi megoszlásban:

kód	kitöltött kérdőív darab	kitöltött kérdőív %
A előadó	54	39,1
B előadó	80	57,9
C előadó	79	57,2
D előadó	111	80,4
E előadó	84	60,8
F előadó	73	52,9
G előadó	93	67,4
H előadó	71	51,4
I előadó	68	49,3

A 3. sz. kérdőív kérdéseinek megválaszolása – miután ennek kitöltése a gyakorlatokon történt – magasabb gyakoriságú.

Jelen felmérésben az alábbi számú kérdőív került kitöltésre::

kód	kitöltött kérdőív darab
1.sz. gyakorlatvezető	11
2.sz. gyakorlatvezető	13
3.sz. gyakorlatvezető	18
4.sz. gyakorlatvezető	23
5.sz. gyakorlatvezető	9
6.sz. gyakorlatvezető	19

A feedback előkészítésekor történt megállapodásunk alapján az összefoglaló jelentésben nem közöljük azt, hogy az egyes oktatókról készült visszajelentések név szerint kire vonatkoznak, minden oktató egy kódszámmal vagy betűvel van jelölve. A **kód évről évre változik**. A személyes visszajelentéseket az oktatók lezárt borítékban kapják meg. E megállapodás azt a célt szolgálja, hogy az **Intézet egészének** az oktatómunkájáról adjunk nyílt visszajelentést. Javasoljuk azonban, hogy az intézeti oktatási értekezleten a közös feedback megbeszélése mellett az egyéni eredmények diszkussziójára is sor kerülhessen.

II. A VIZSGÁLAT ELMÉLETI HÁTTERE (LD. 1. SZ. MELLÉKLET)

III. A VIZSGÁLAT MÓDSZERE (LD. 2. SZ. MELLÉKLET)

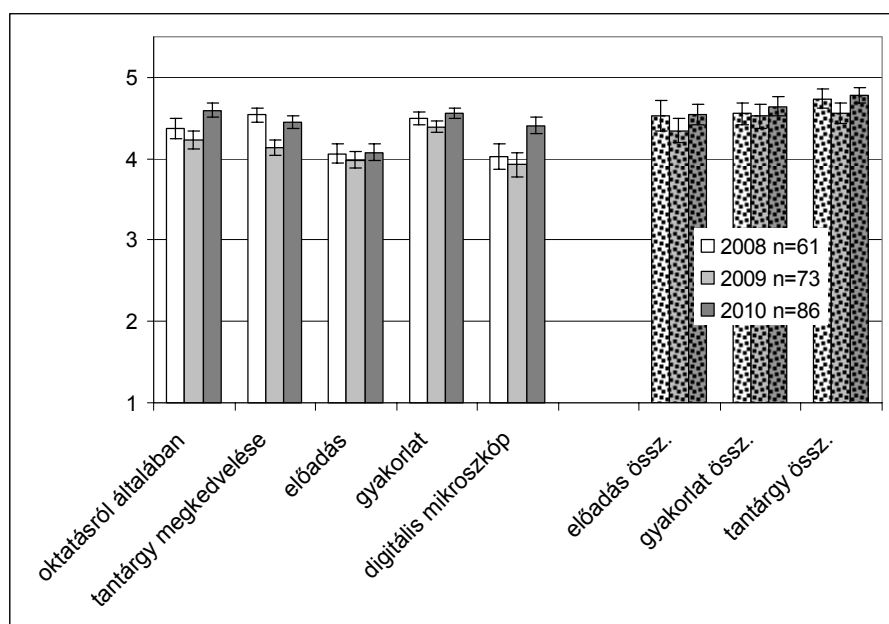
IV. AZ EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÓ ÁTTEKINTÉSE

1. ÁLTALÁNOS KÉRDŐÍV

A patológia tantárgy kurrikulumáról kapott hallgatói visszajelentés átfogó áttekintése érdekében együtt ábrázoltuk a 2008-as, 2009-es és 2010-es vizsgálat eredményeit. Az 1-3. ábrákon, a csoportosított adatokból készített grafikonokat mutatjuk be. Az 1. ábrán az alábbi faktorok szerint ábrázoltuk a hallgatói véleményeket:

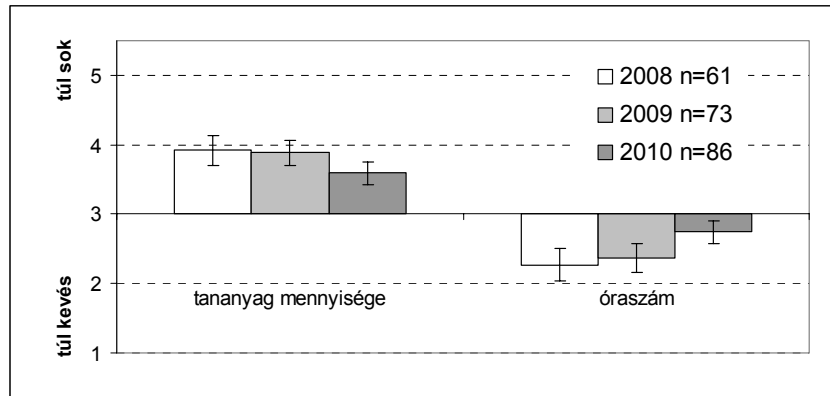
1. Az oktatásról általában: 1, 2, 3. kérdések
2. A tantárgy megkedvelése: 12, 13, 20, 30, 31. kérdések
3. Előadások: 15, 16, 17, 18, 19. kérdések
4. Gyakorlatok: 22, 23, 24, 27, 28, 29. kérdések
5. Digitális mikroszkópról: 8, 25, 26. kérdések

Az ábra jobb oldalán sötét színnel az u.n. összefoglaló kérdések megoszlását is ábrázoltuk: előadások összességében: 21. kérdés, gyakorlatok összességében: 32. kérdés, mindent összevetve, összességében a tantárgy oktatása: 33. kérdés.

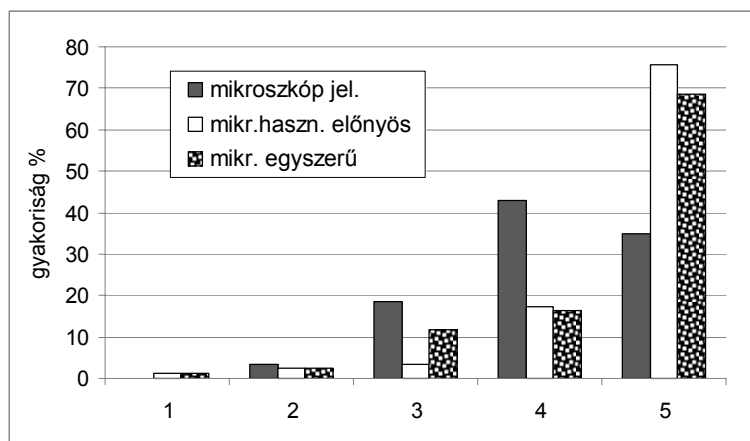
1. ábra: Összefoglaló áttekintés a patológia tárgy oktatásáról

A kérdőívnek a tananyag mennyiségére (az orvosképzésben elfoglalt helyéhez képest), illetve a tananyaghoz képest az oktatásra szánt óraszám mennyiségére vonatkozó (4. és 5.) kérdéseire adott válaszok átlagait külön ábráztuk (2. ábra), mivel itt - eltérően a kérdőív többi kérdésétől - a skála közepe (3) felelt meg az optimális értéknek.

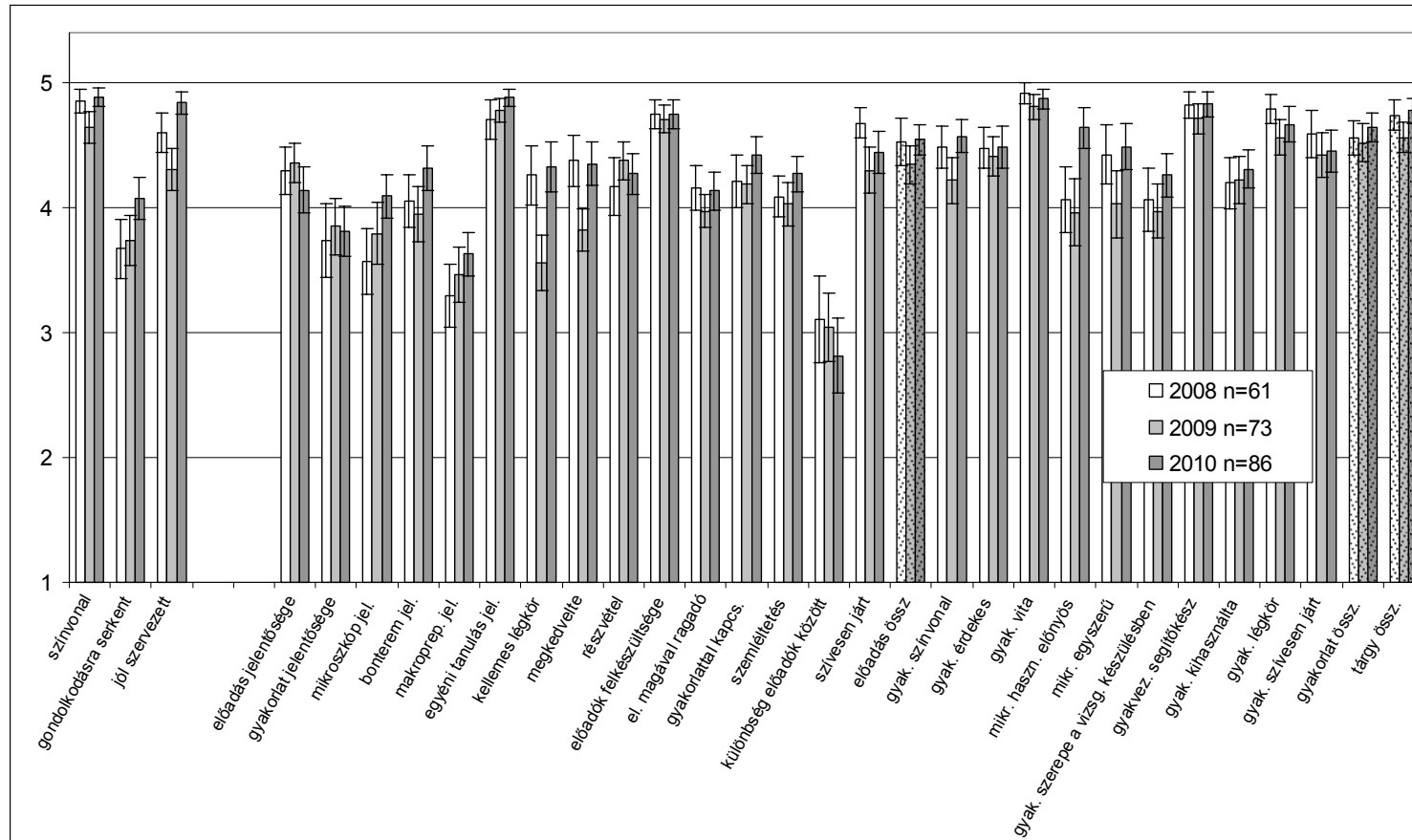
2. ábra: Hallgatói vélemények a tananyag mennyiségéről és az oktatásra szánt óraszámáról.

A 3. ábrán a digitális mikroszkópos oktatásra vonatkozó kérdések válasz-megoszlását ábráztuk (a digitális mikroszkóp jelentősége a tananyag mélyebb megértésében, a hagyományossal szembeni előnyös volta, valamint kezelésének egyszerűsége, - 8, 25, 26. kérd.), mivel a hallgatói vélemények e kérdésekben jelentősen szórtak (ld. 4. ábra).

3. ábra: A digitális mikroszkópra vonatkozó kérdések válasz-megoszlása az ötfokú skálán.

ÁLTALÁNOS KÉRDŐÍV

4. ábra: Az általános kérdőív összes (kivéve a 4. és 5., ld. 2. ábra) kérdésére adott hallgatói értékelés (átlag, konfidencia intervallum). Pöttyözéssel emeltük ki az u.n. összefoglaló kérdéseket.

2. ELŐADÓI KÉRDŐÍV

A következő ábrákon a patológia tantárgy előadóinak az elmúlt 3 tanévben végzett munkájáról kapott hallgatói visszajelentéseket mutatjuk be. A csoportosított adatok feldolgozása az alábbi dimenziók mentén történt:

1. Előadói készség, didaktikusság

- 6. beszéde jól érthető / nehezen érthető
- 7. a fontos tényeket kiemelő / a részletekben elvesző
- 8. a szemléltetés kiváló / gyenge
- 11. könnyen jegyzetelhető / nehezen jegyzetelhető
- 18. a klinikai gyakorlattal való kapcsolat kiemelése kiváló / gyenge

2. Szervezettség

- 2. logikus / összefüggéstelen
- 12. lényegre törő / mellébeszél
- 14. összeszedett / rendszertelen
- 15. sok információt közölt / kevés információt közölt
- 17. világos / zavaros, kusza

3. Kreativitás

- 3. problémafelvető / tényközlő
- 4. széles látókörű / szűk látókörű
- 5. új, naprakész ismereteket közölt / elavult
- 9. gondolkodtató / szájbarágó
- 10. nem tankönyv-ízű / tankönyv-ízű

4. Dinamizmus

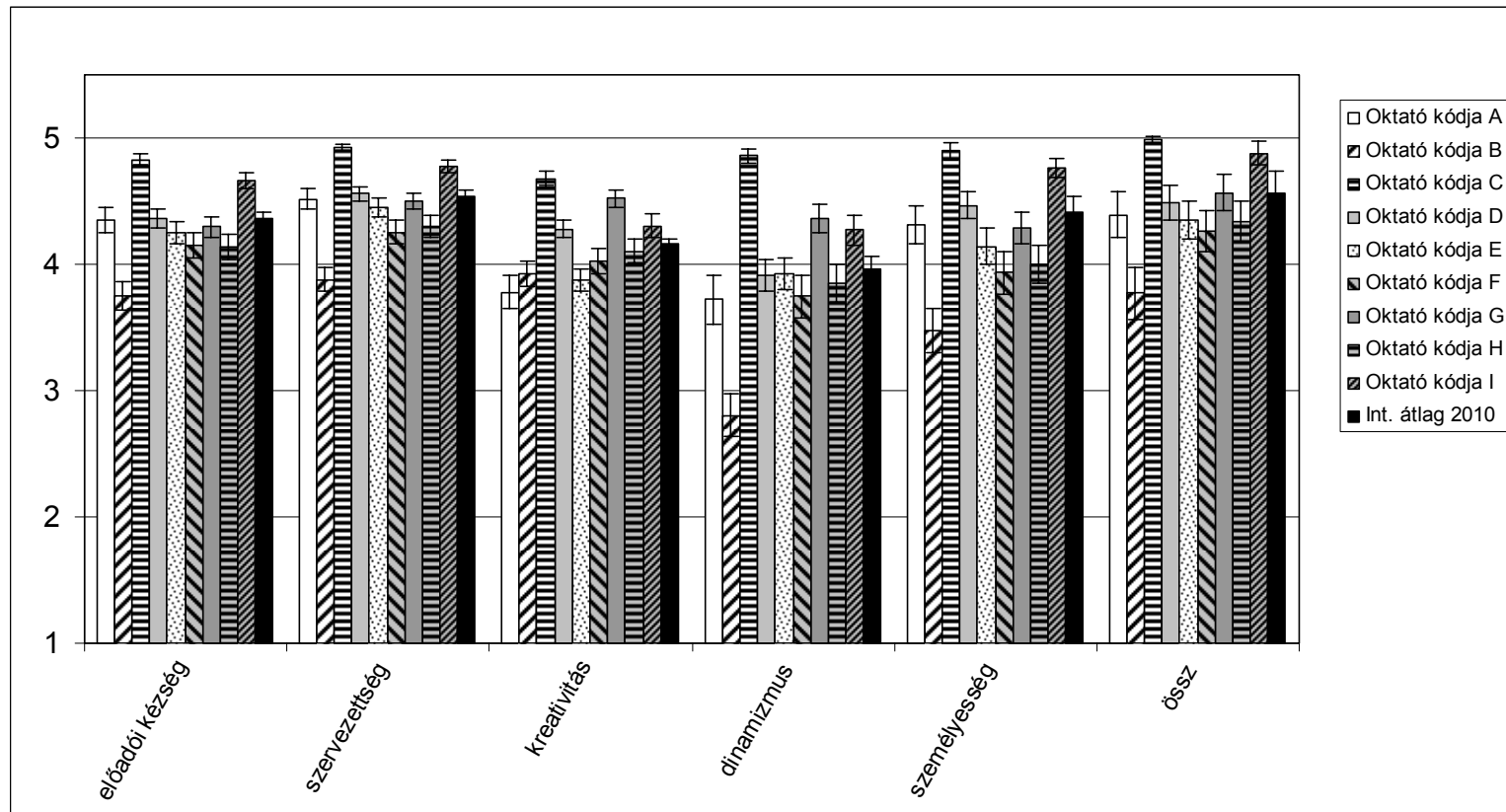
- 13. magával ragadó / unalmas
- 16. színes, változatos / egyhangú

5. Személyesség

- 19. vizsgára felkészülésben segít / nem használható
- 20. szívesen jártam előadásra / nem jártam szívesen

Az 5. ábrán a patológia tantárgy előadóiról kapott vélemények csoportosított adatait mutatjuk be. Az előadók személyét A-I-ig terjedő betű-kóddal jelöltük. Az ábrán az előadói magatartás 5 dimenziója, valamint a záró-kérdés (összességében hogyan osztályozza az előadót?) átlageredményeit, valamint az intézeti átlagokat ábrázoltuk. A 6-23. ábrákon az egyes előadók részletes, valamint faktorokra bontott hallgatói véleményezése látható 2008-ban, 2009-ben és 2010-ben, a 2010-es intézeti átlagokkal együtt.

ELŐADÓI KÉRDŐÍV - ÖSSZESÍTÉS

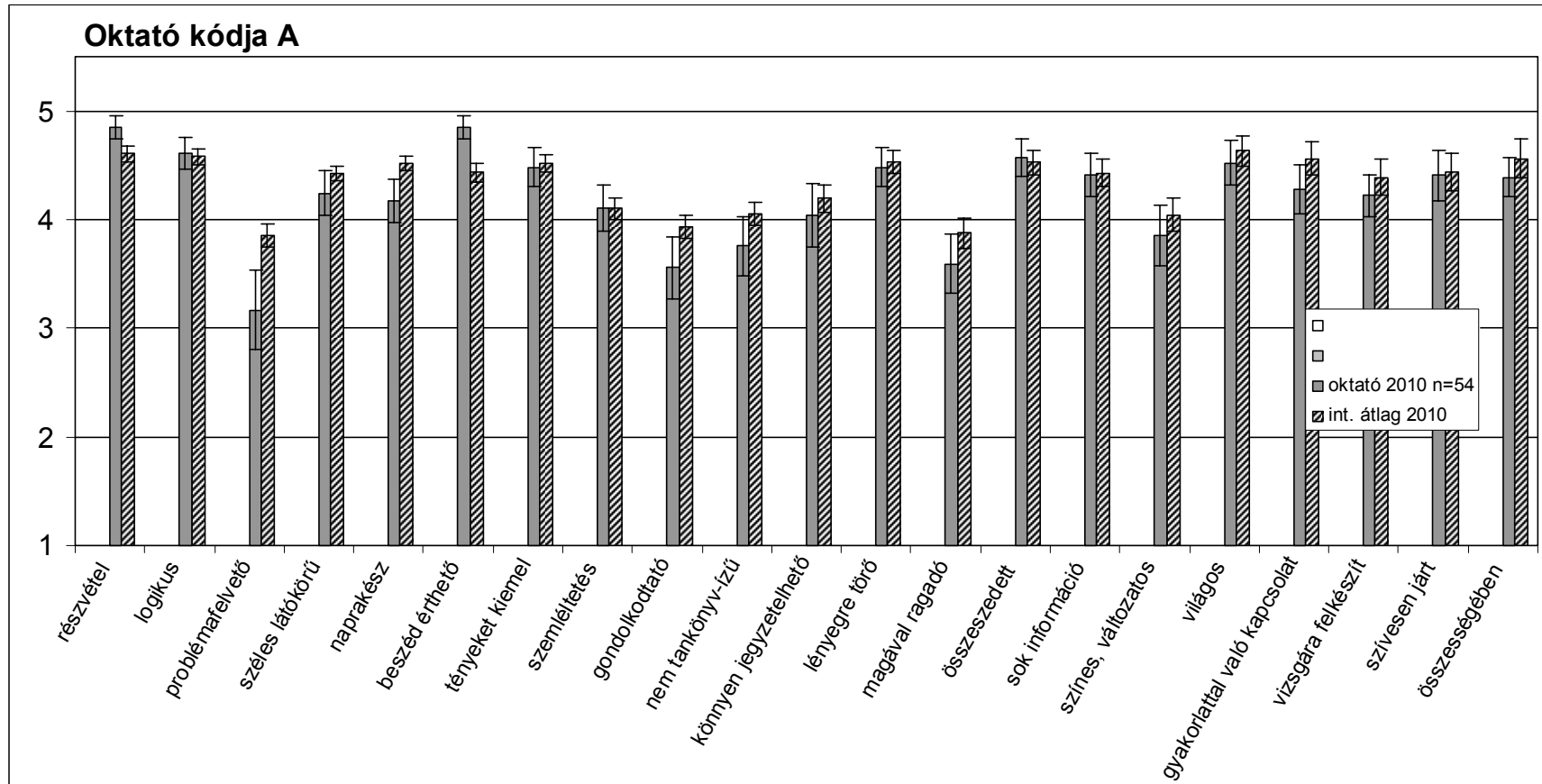

5. ábra: A patológia tantárgy előadóinak összesített hallgatói véleményezése

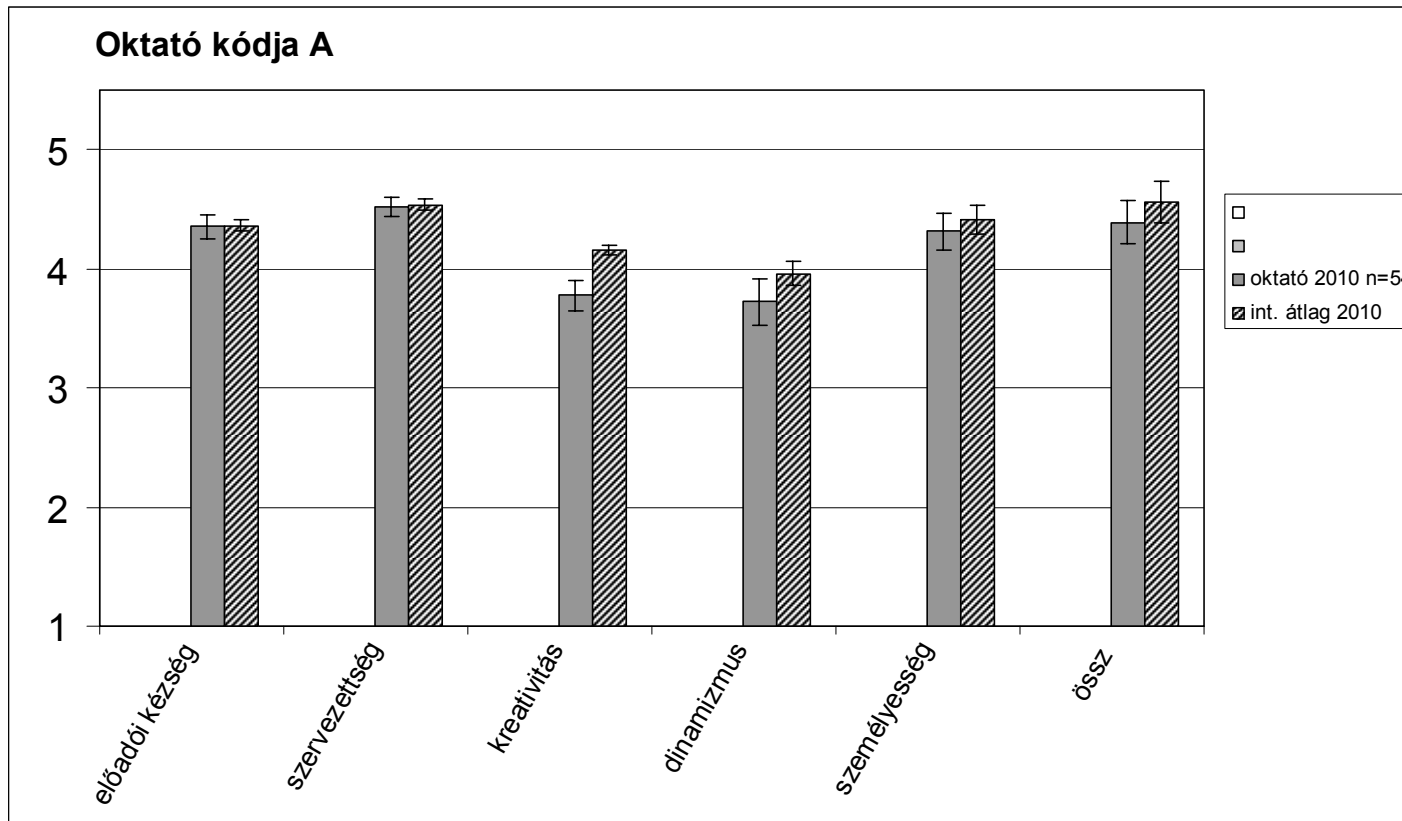

ELŐADÓI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK

"A" előadó

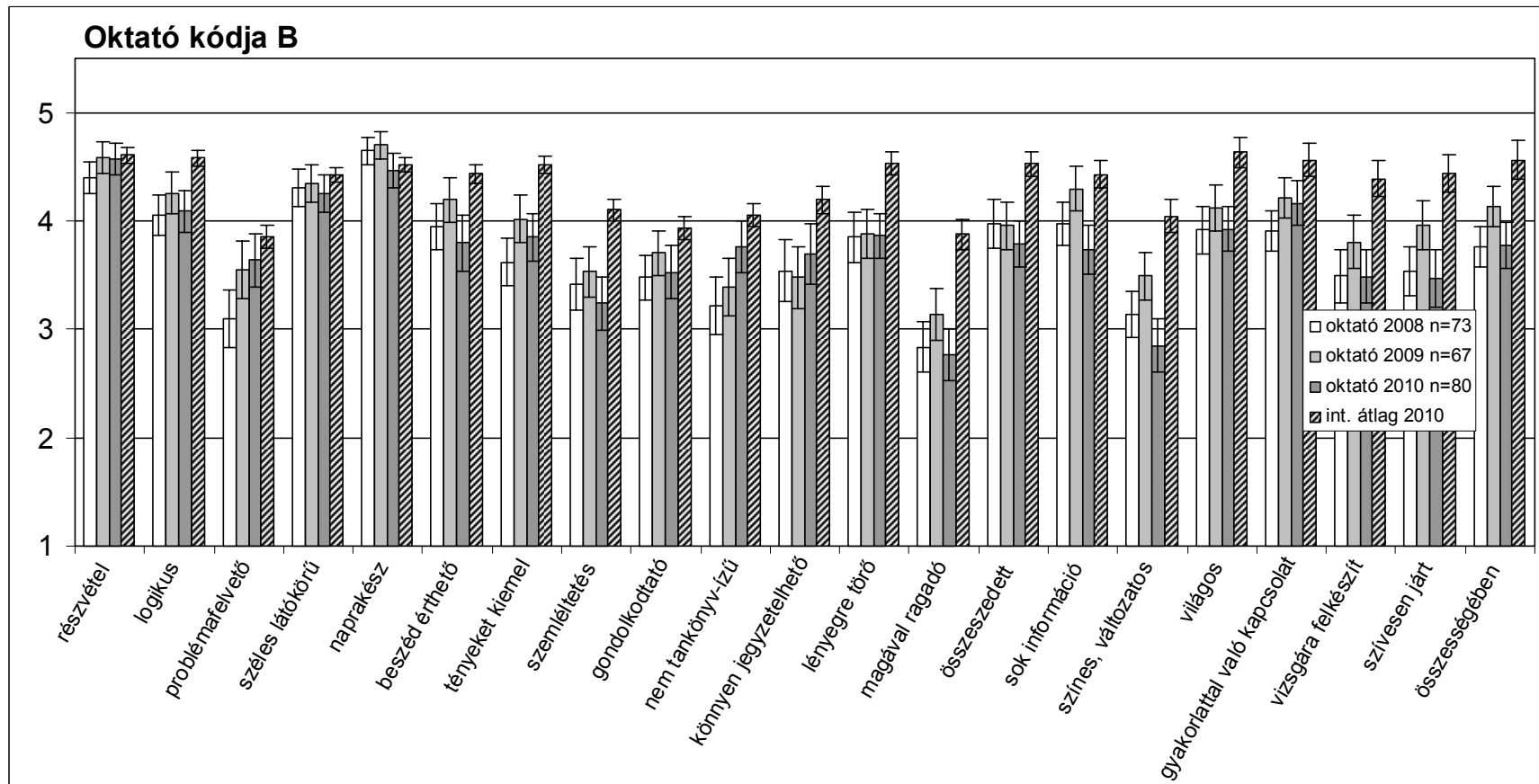
6. ábra: A patológia tantárgy "A" kódjelű előadójának részletes véleményezése.

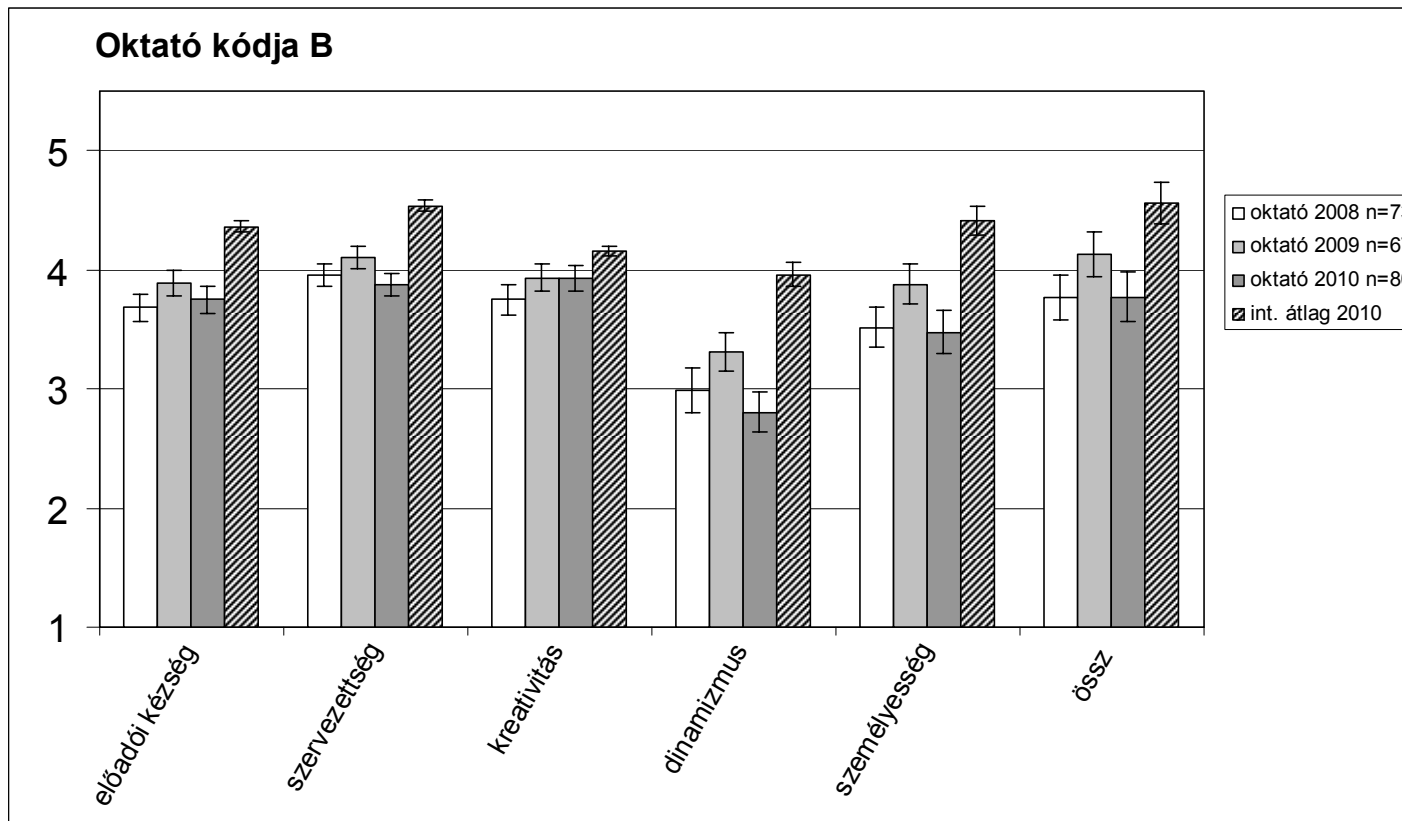
7. ábra: Az "A" kódjelű előadó munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

ELŐADÓI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK

"B" előadó

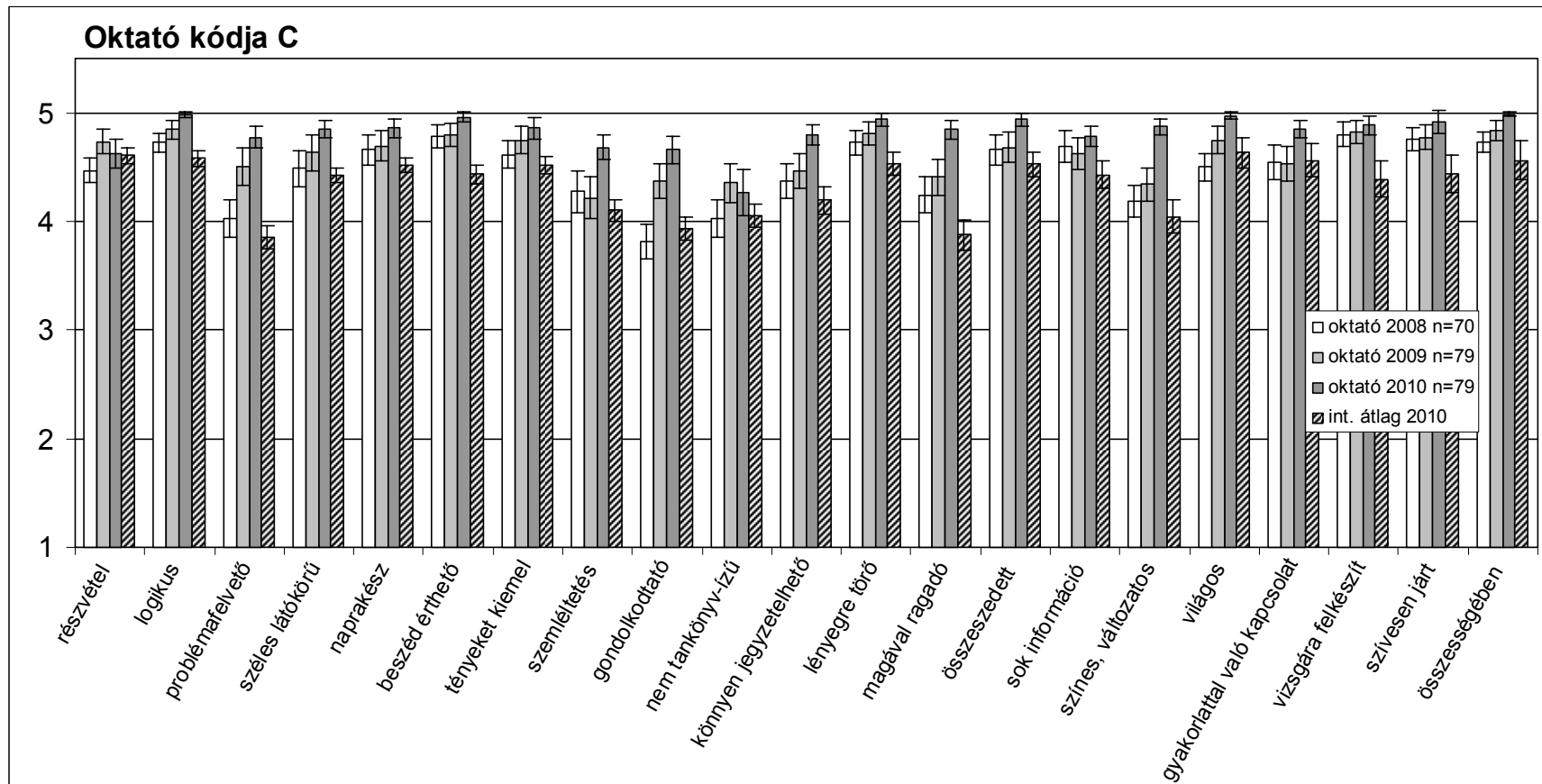
8. ábra: A patológia tantárgy "B" kódjelű előadójának részletes véleményezése.

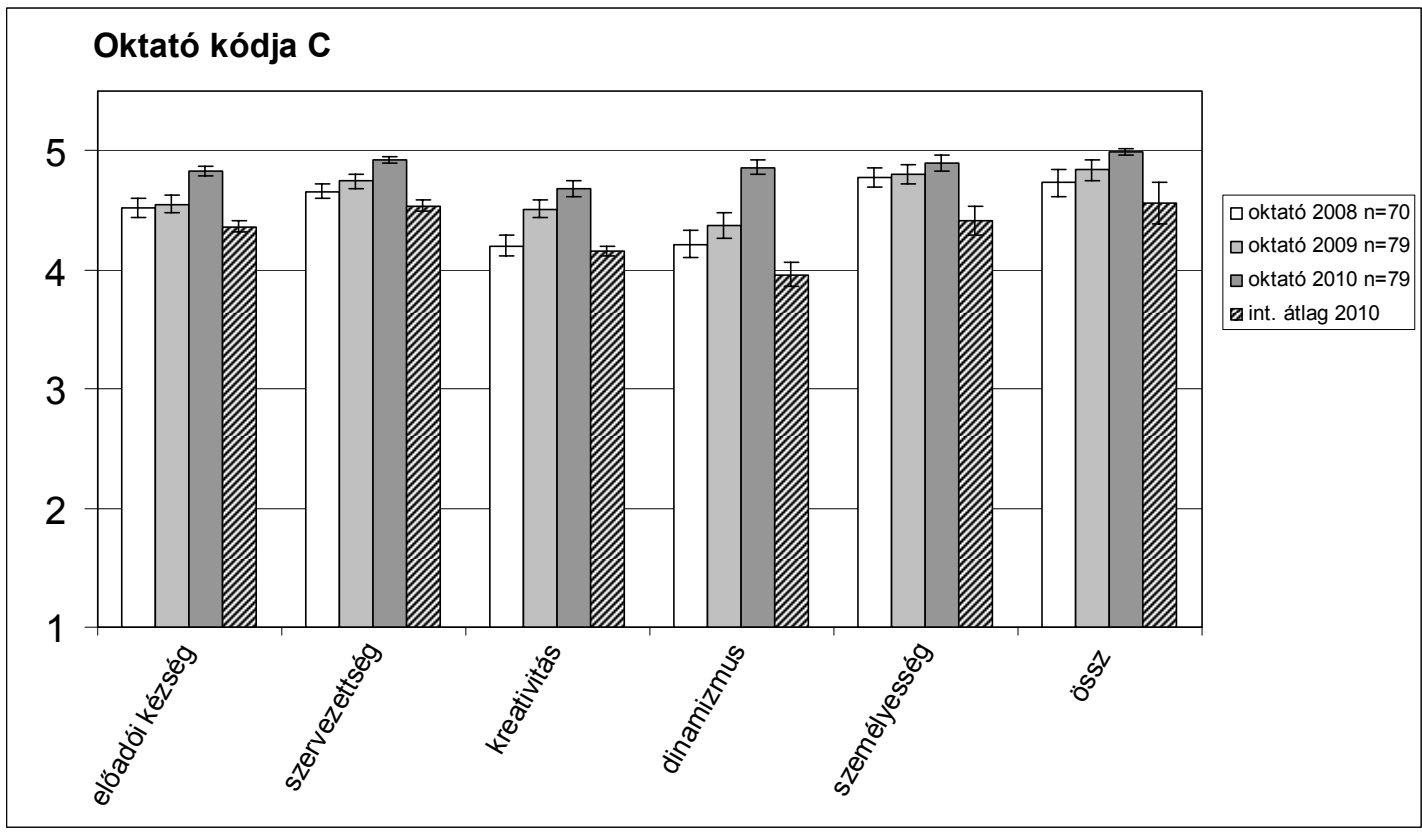
9. ábra: A "B" kódjelű előadó munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

ELŐADÓI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK

"C" előadó

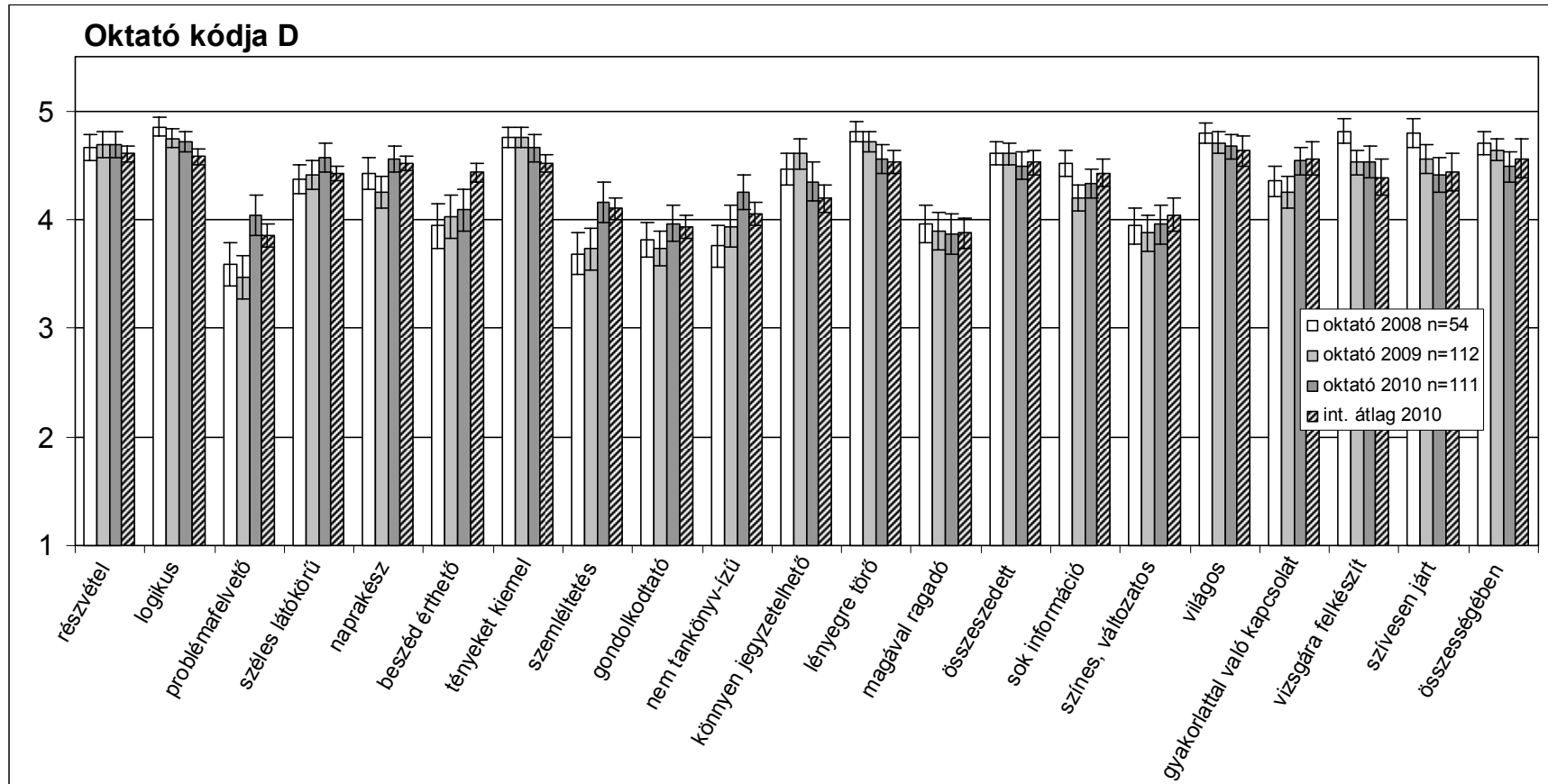
10. ábra: A patológia tantárgy "C" kódjelű előadójának részletes véleményezése.

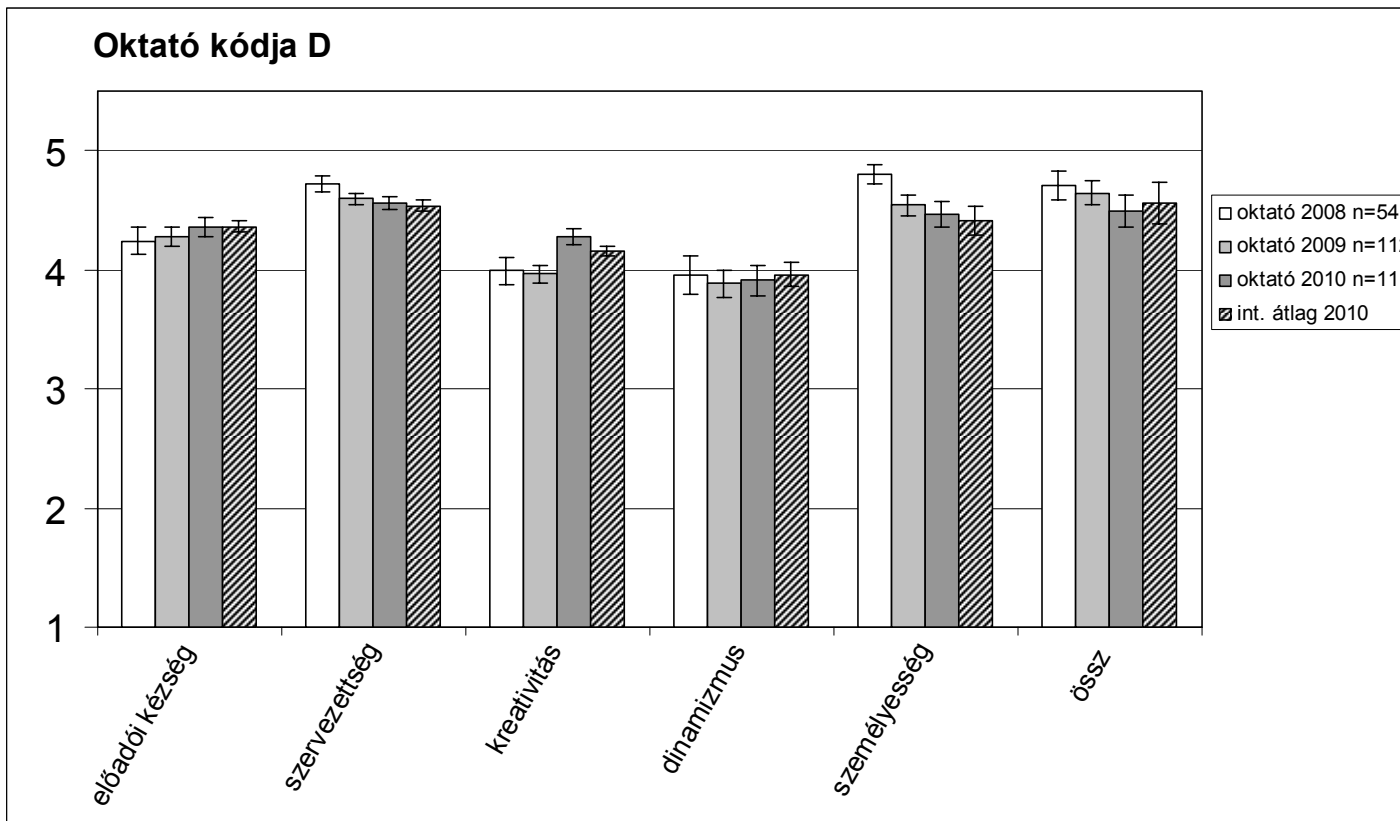
11. ábra: A "C" kódjelű előadó munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

ELŐADÓI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK

"D" előadó

12. ábra: A patológia tantárgy "D" kódjelű előadójának részletes véleményezése.

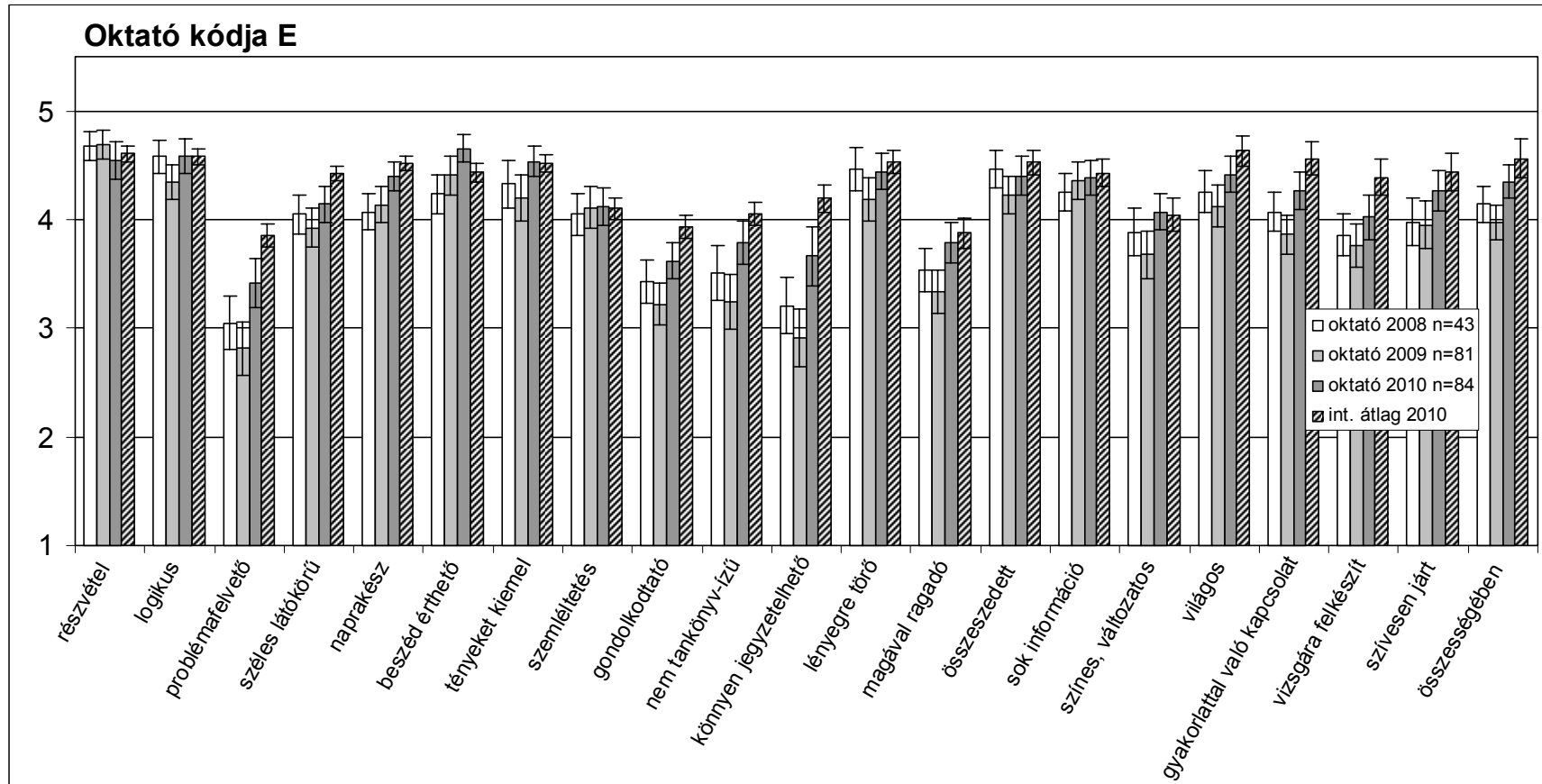

13. ábra: A "D" kódjelű előadó munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

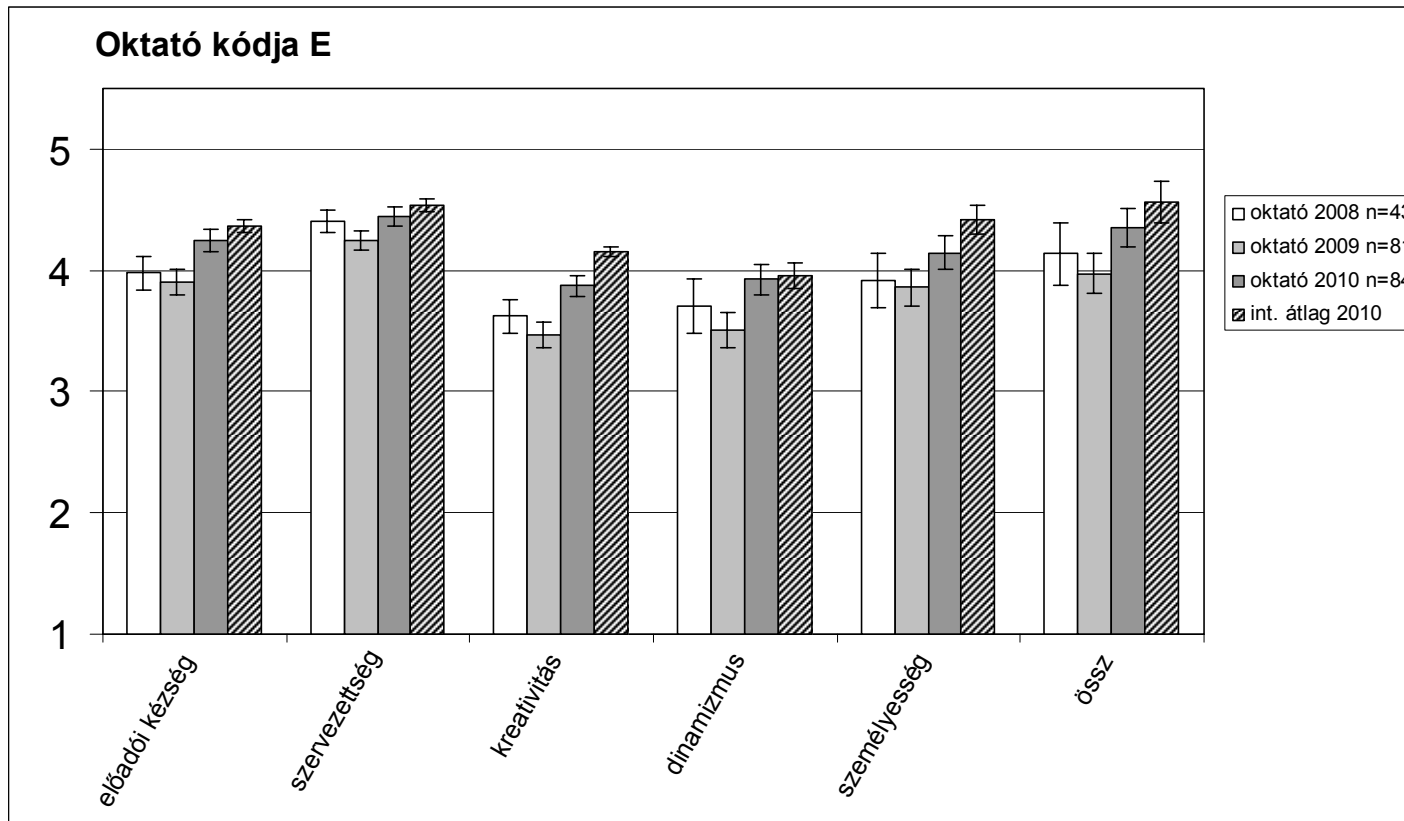

ELŐADÓI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK

"E" előadó

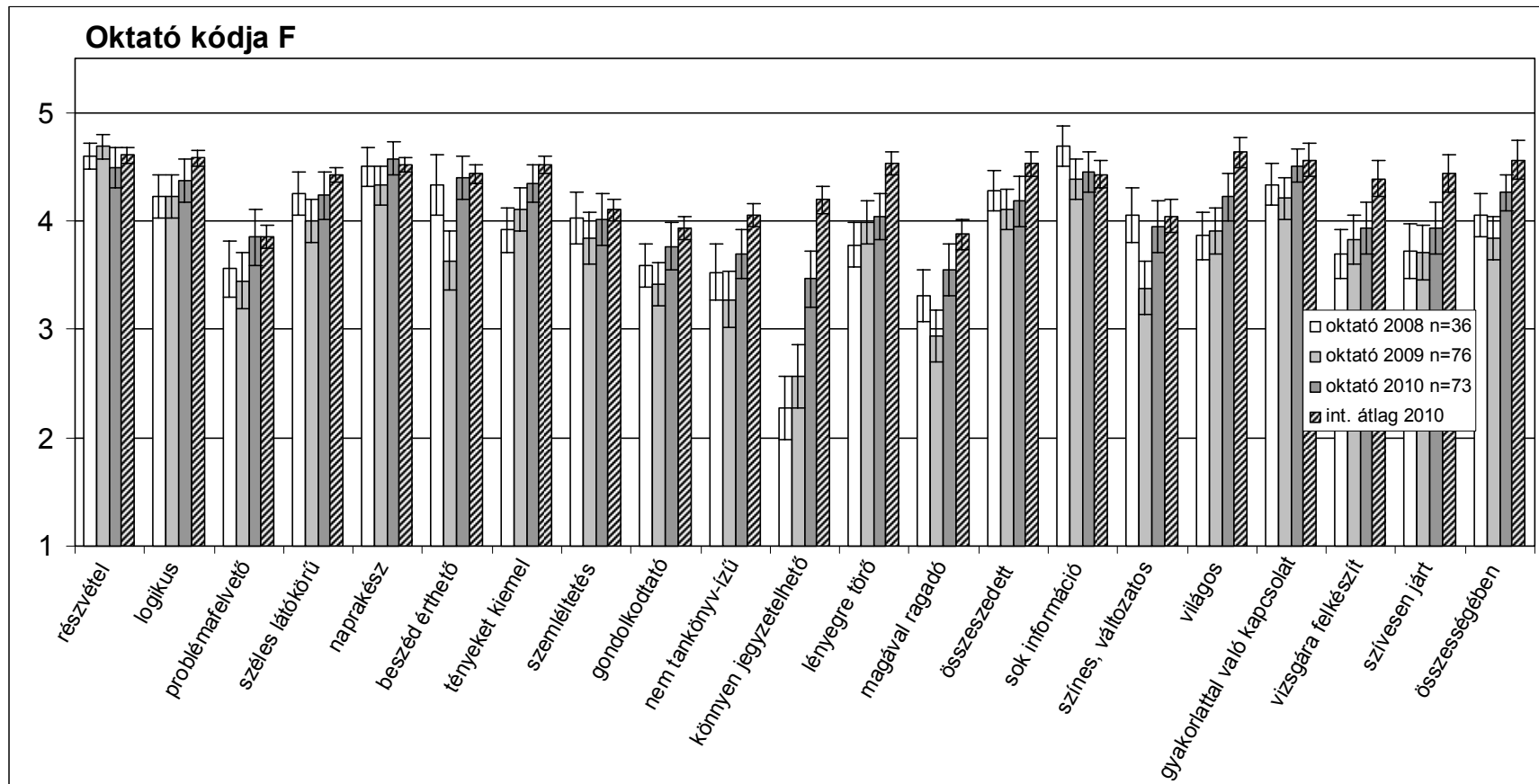
14. ábra: A patológia tantárgy "E" kódjelű előadójának részletes véleményezése.

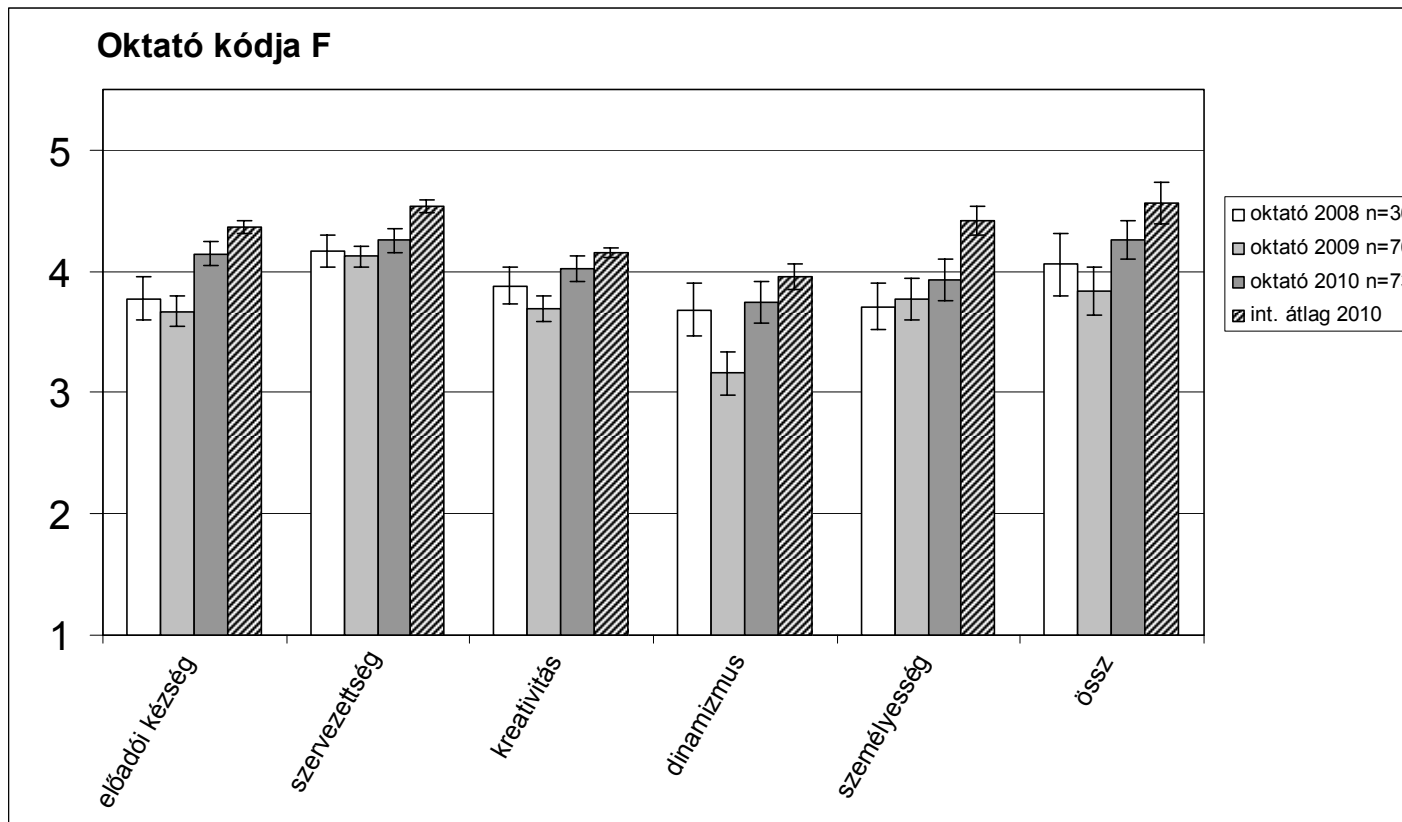
15. ábra: Az "E" kódjelű előadó munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

ELŐADÓI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK

"F" előadó

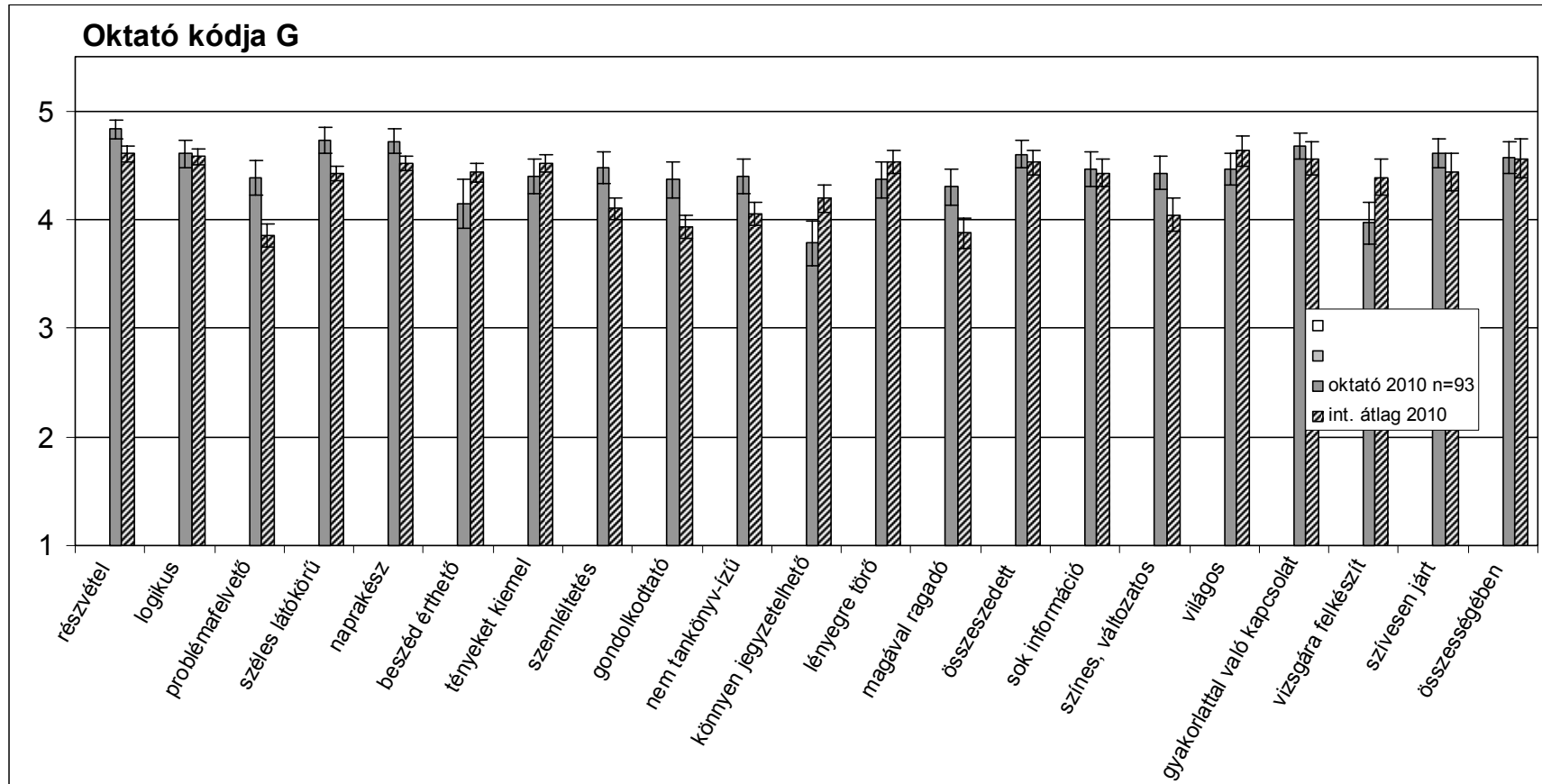
16. ábra: A patológia tantárgy "F" kódjelű előadójának részletes véleményezése.

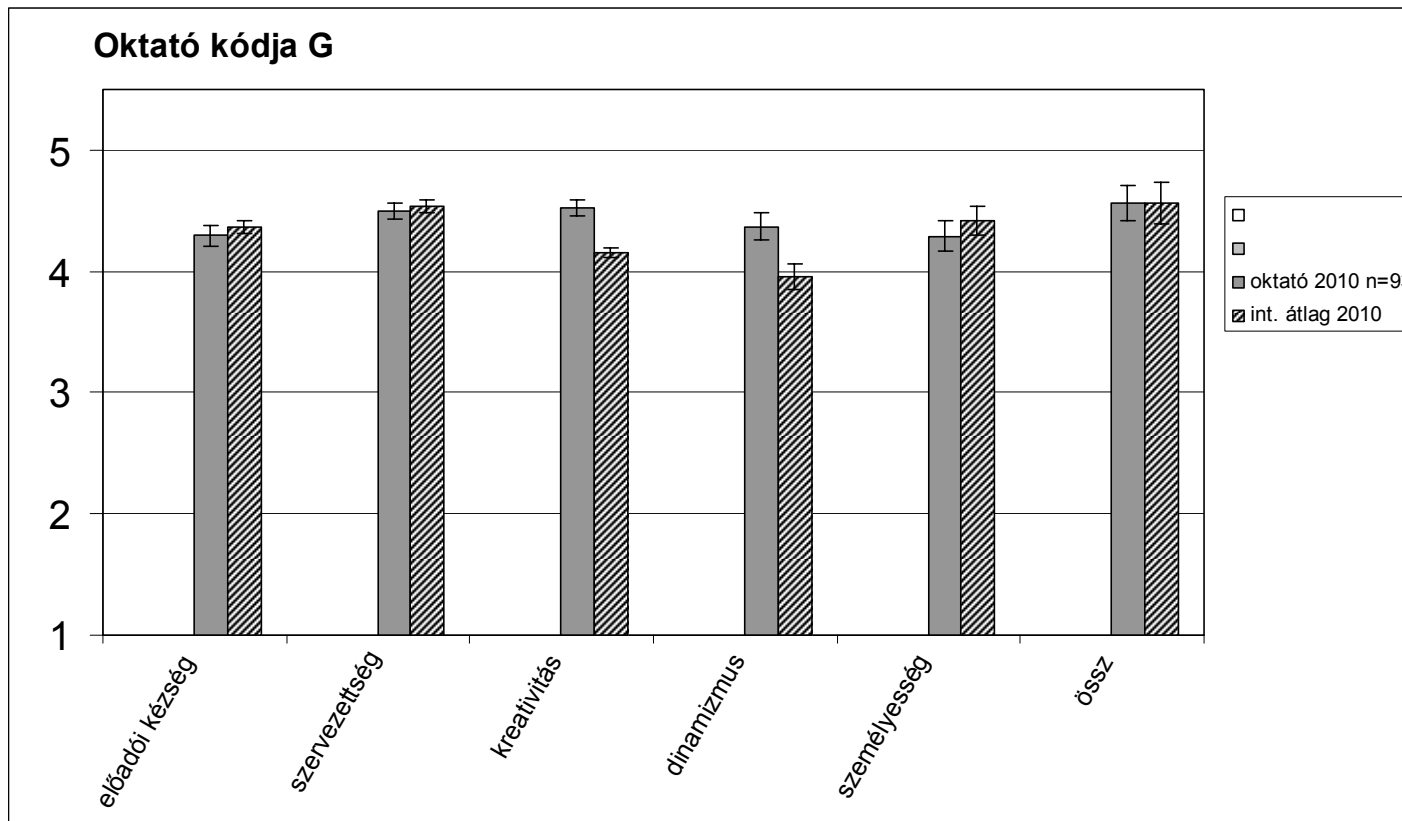
17. ábra: Az "F" kódjelű előadó munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

ELŐADÓI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK

"G" előadó

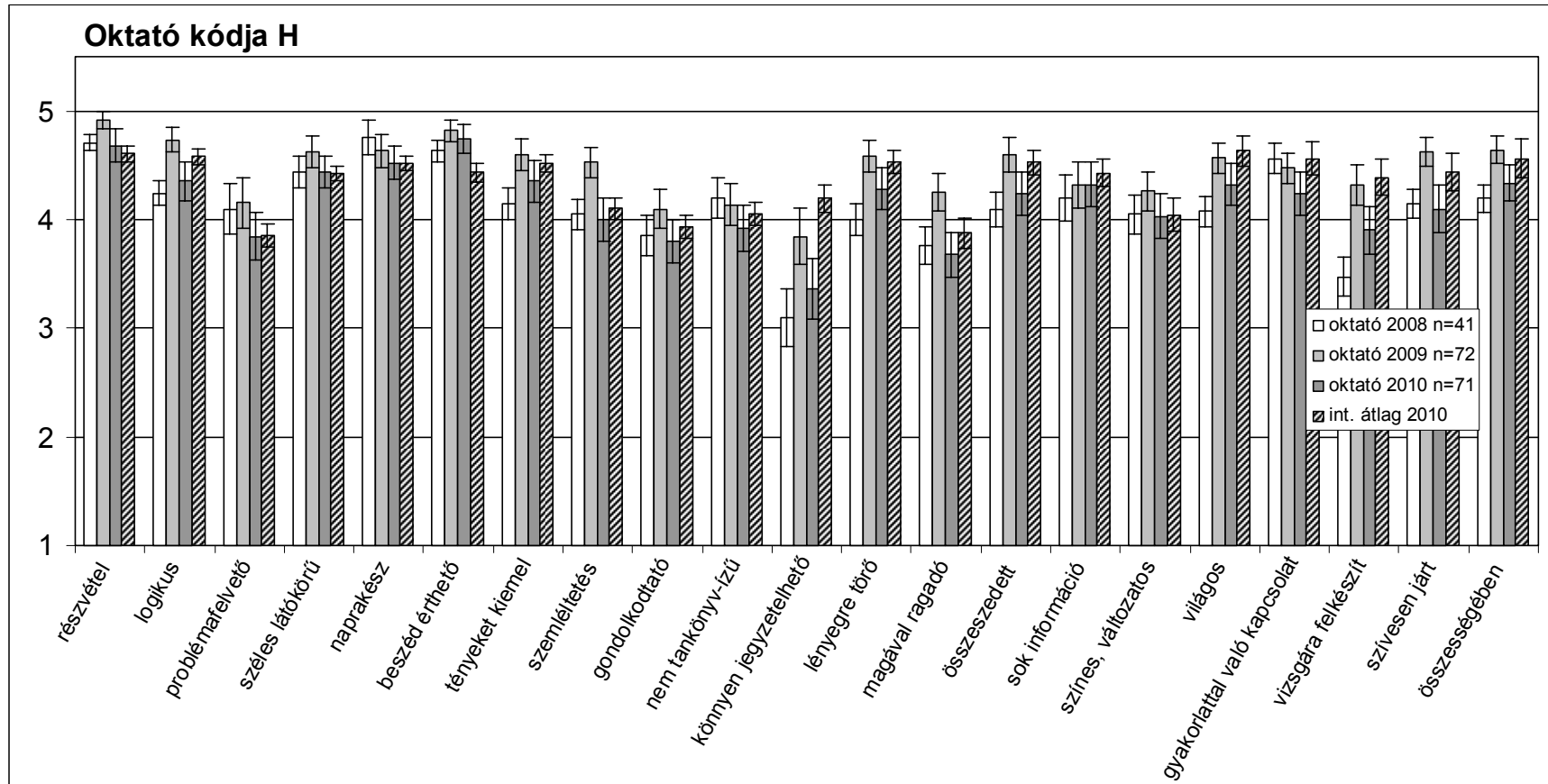
18. ábra: A patológia tantárgy "G" kódjelű előadójának részletes véleményezése.

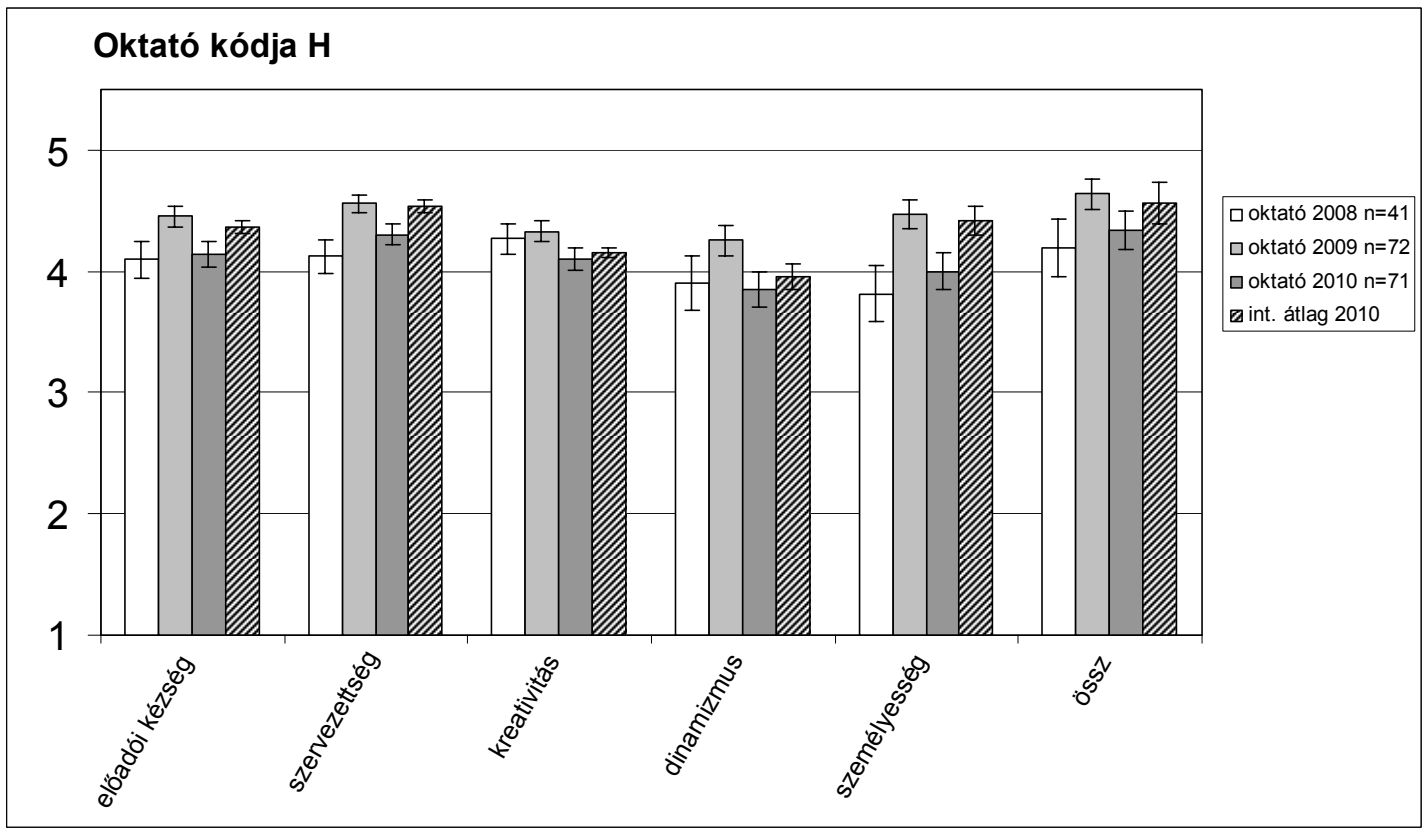
19. ábra: A "G" kódjelű előadó munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

ELŐADÓI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK

"H" előadó

20. ábra: A patológia tantárgy "H" kódjelű előadójának részletes véleményezése.

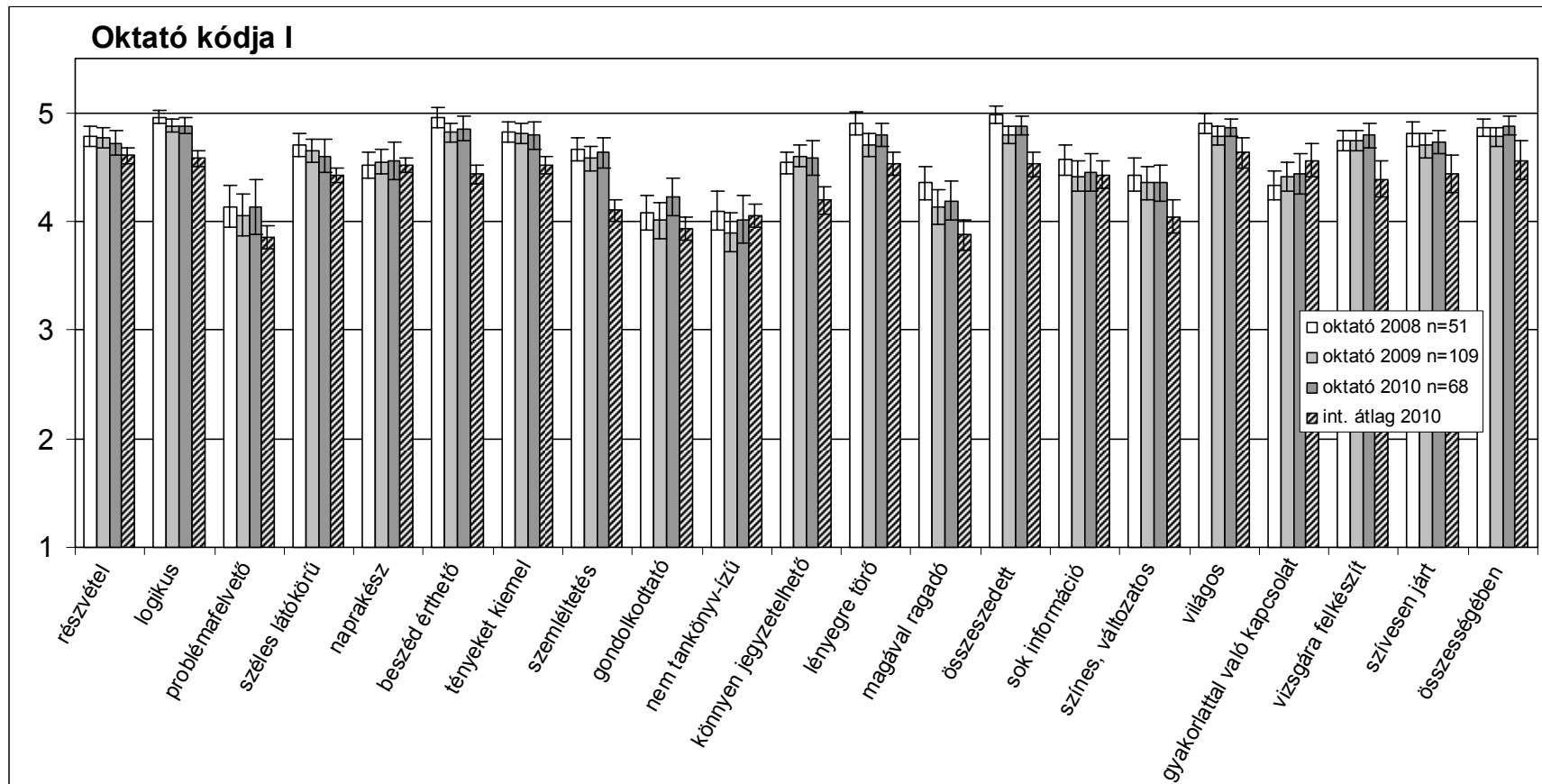

21. ábra: A "H" kódjelű előadó munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

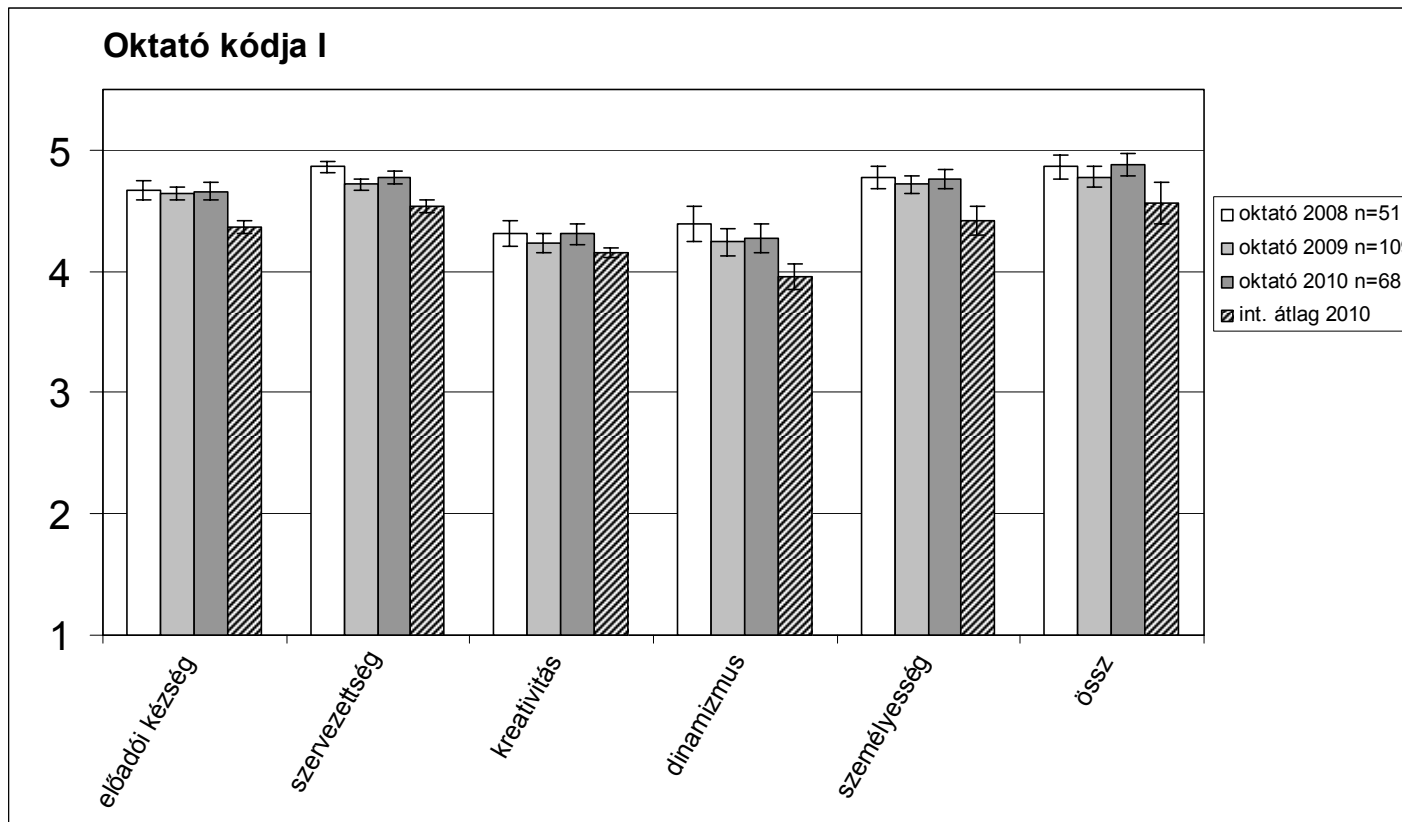

ELŐADÓI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK

"I" előadó

22. ábra: A patológia tantárgy "I" kódjelű előadójának részletes véleményezése.

23. ábra: Az "I" kódjelű előadó munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

3. GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV

A következőkben a patológia tantárgy gyakorlatvezetőinek az elmúlt 3 tanévben végzett munkájáról kapott hallgatói visszajelentéseket mutatjuk be. A csoportosított adatok feldolgozása az alábbi dimenziók mentén történt:

1. Előadói készség, didaktikusság

1. magyarázata logikus / összefüggéstelen
3. a kérdésekre releváns választ ad / kitér a kérdések elől
4. a klinikai gyakorlattal való kapcsolat kiemelése kiváló / gyenge
8. élvezi a tanítást / unja saját beszédét
22. szakmai színvonala kiváló / szakmai színvonala gyenge
26. ura a tananyagnak / rendszeresen felkészületlen

2. Kreativitás

9. gondolkodtató / tankönyv-ízű
13. képzeletgazdag / fantáziaszegény
17. oldott, rugalmas / gátolt, szertartásos
23. széles látókörű / szűklátókörű
24. szemléltetése változatos / egyhangú
25. újat kereső vállalkozó / maradi

3. Dinamizmus

7. célratörő / csapongó
10. határozott, magabiztos / erélytelen, bizonytalan
16. magával ragadó / unalmas

4. Szervezettség

5. alapos, lelkiismeretes / felületes, nemtörődöm
14. kiegyensúlyozott / labilis
15. okfejtése könnyen megérthető / nehezen követhető
20. rendszeres, logikus / szétszórt

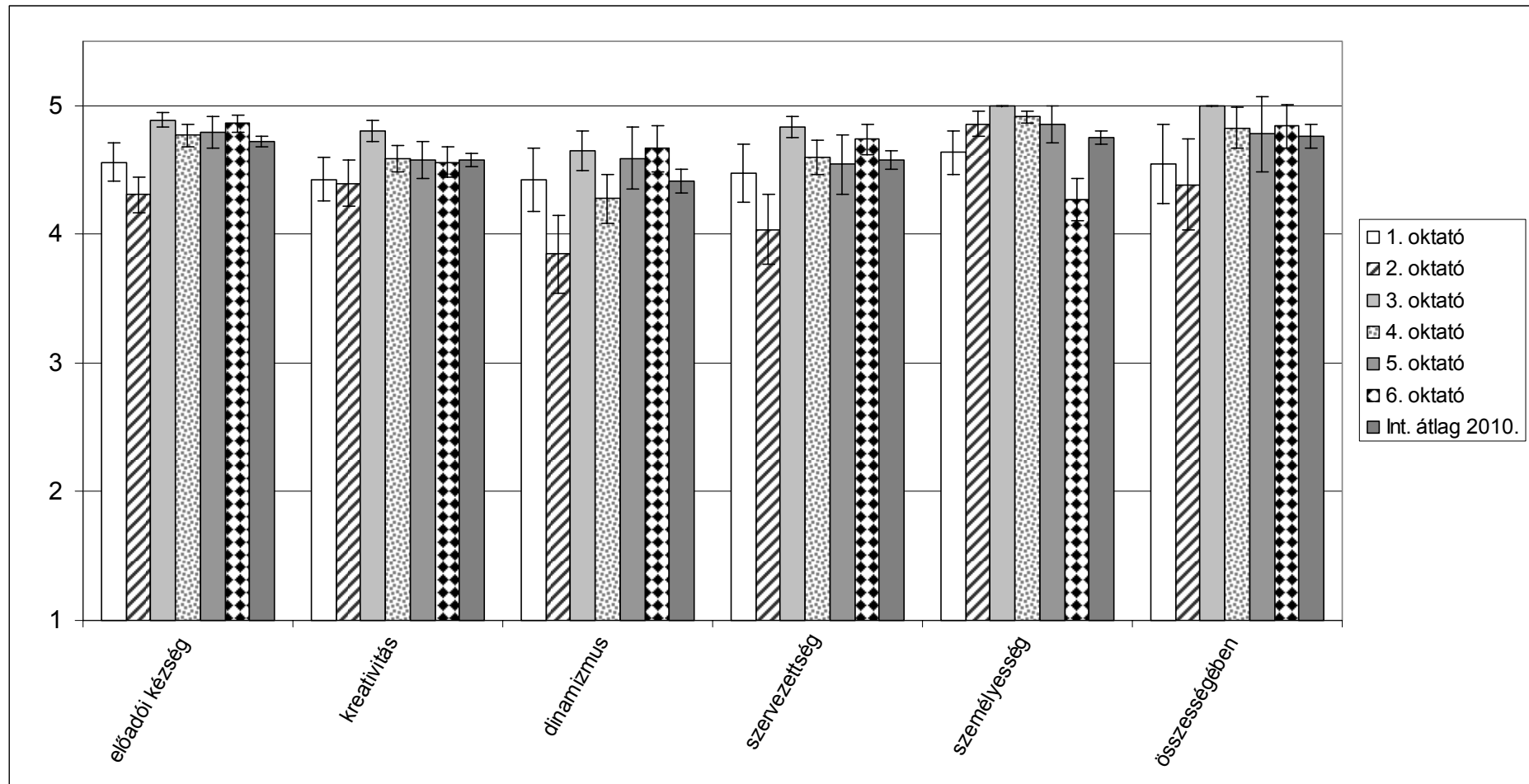
5. Személyesség

2. a gyakorlatok légköre oldott / merev
6. barátságos / barátságtalan, kimért
11. igazságos / részrehajló
12. kedves, megértő / durva, megszegényítő
21. segítőkész / érdektelen, letörő
27. orvosi magatartása példaértékű, követendő / nem választanám példaképemnek

A 24. ábrán mutatjuk be a patológia tantárgy 6 gyakorlatvezetőjéről kapott vélemények csoportosított adatait: az oktatói magatartás 5 faktorát, a záró-kérdést (összességében hogyan osztályozza gyakorlatvezetőjét?) valamint az intézeti átlagokat. A gyakorlatvezetők személyét számokkal kódoltuk.

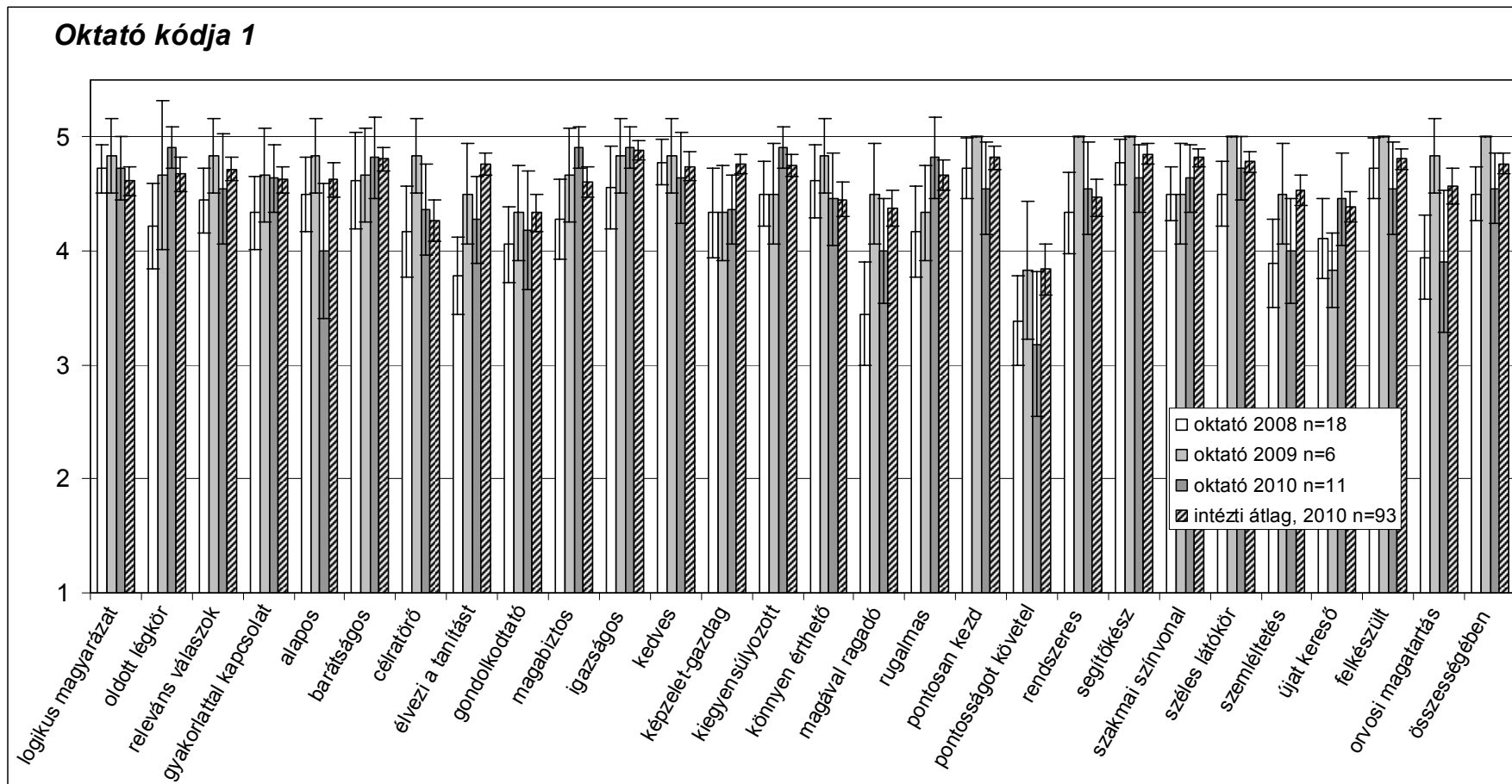
A 25-36. ábrákon az egyes gyakorlatvezetők részletes, valamint faktorokra bontott hallgatói véleményezése látható 2008-ban, 2009-ben és 2010-ben, a 2010-es intézeti átlagokkal együtt.

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - ÖSSZESÍTÉS

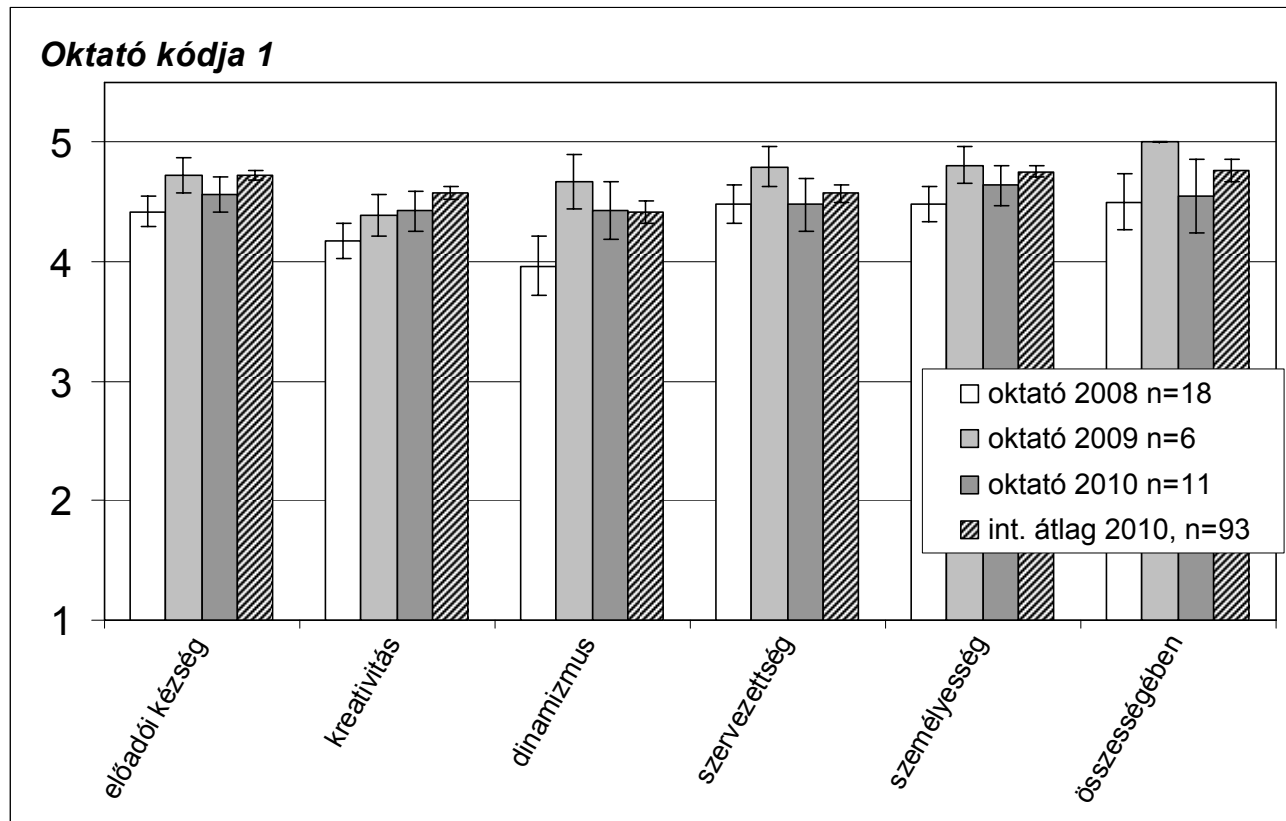
24. ábra: A patológia tantárgy gyakorlatvezetőinek összesített hallgatói véleményezése. Az egyes oktatók személyét szám-kóddal jelöltük.

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

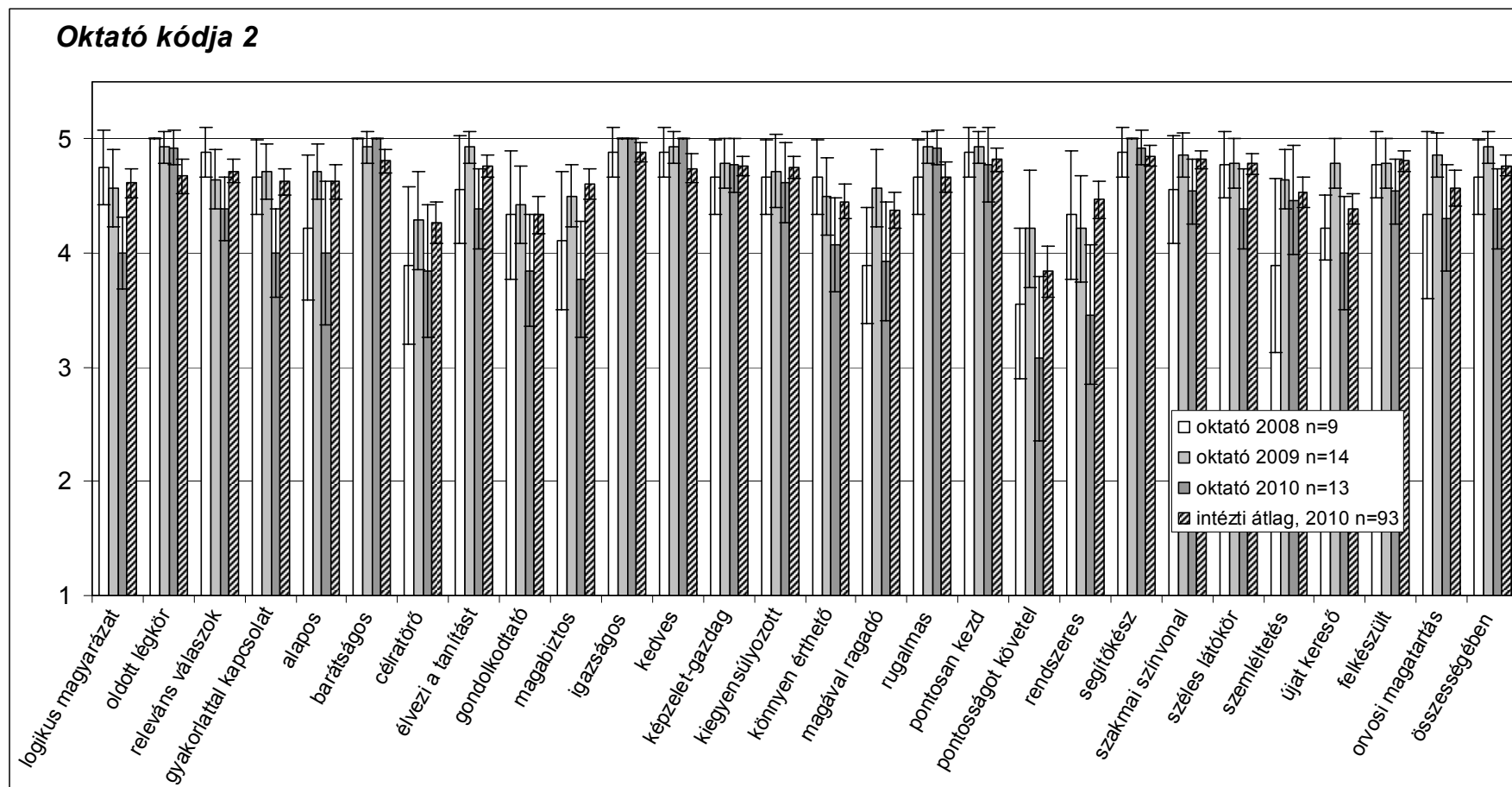
25. ábra: A patológia tantárgy "1." kódjelű gyakorlatvezetőjének részletes véleményezése.

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

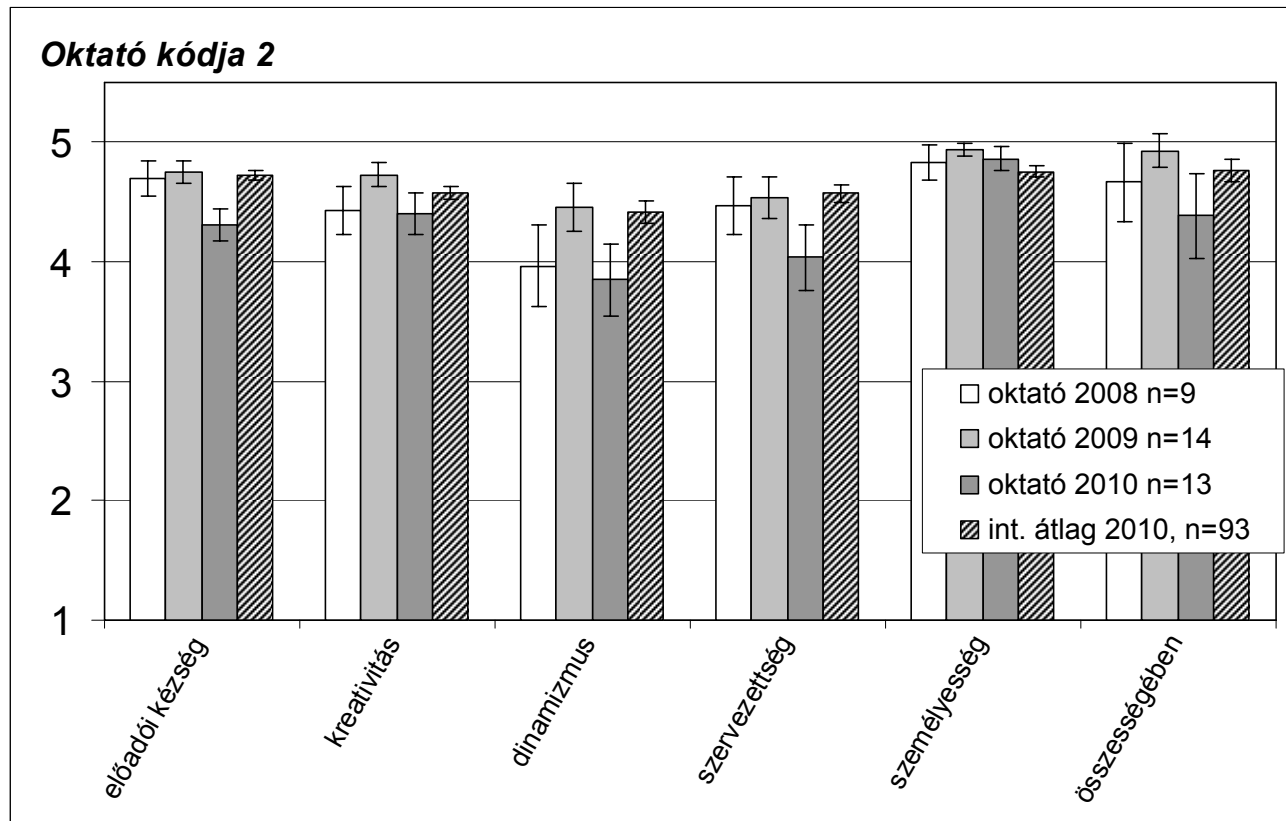
26. ábra: Az "1." kódjelű gyakorlatvezető munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

27. ábra: A patológia tantárgy "2." kódjelű gyakorlatvezetőjének részletes véleményezése.

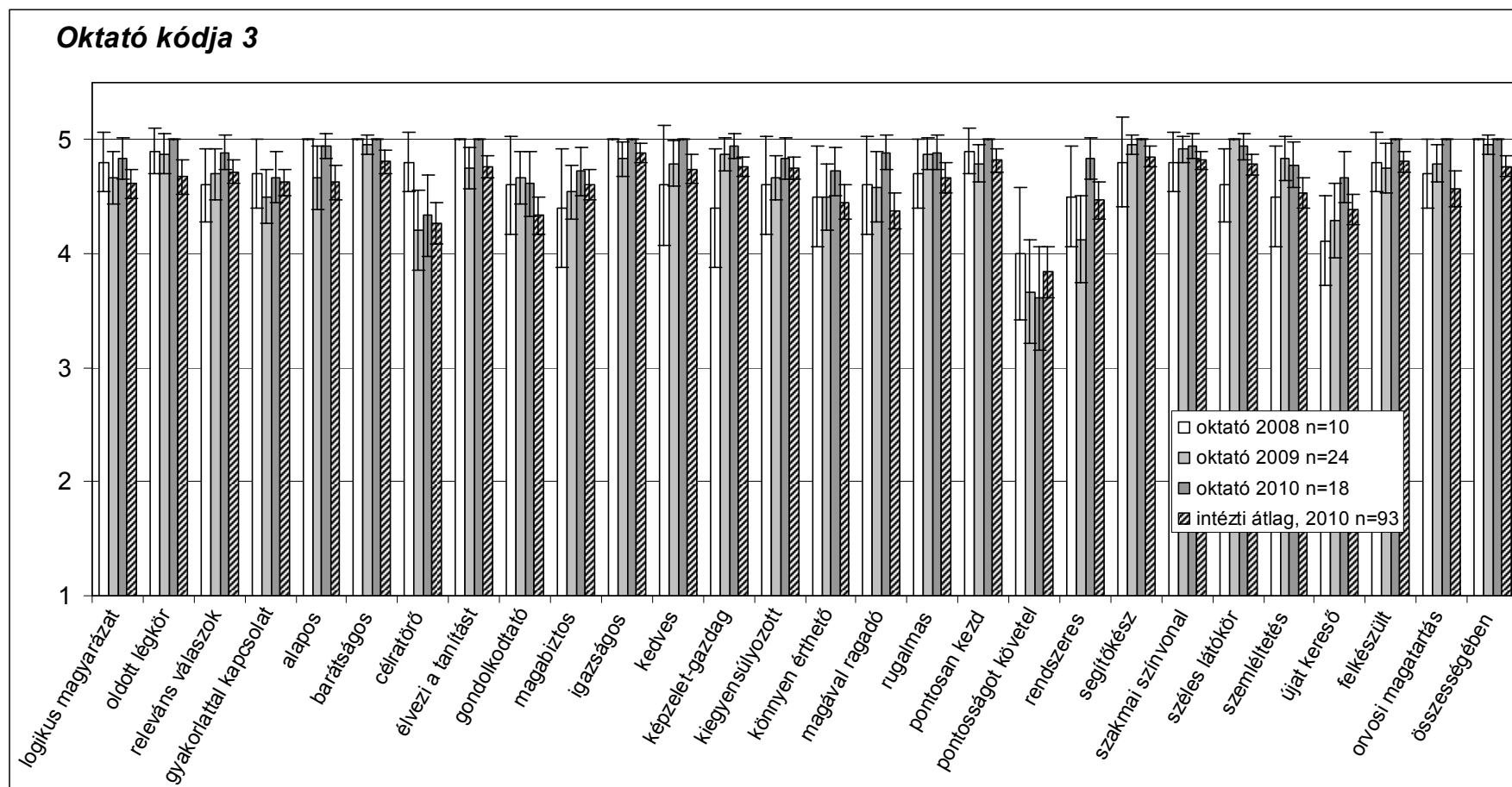
GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

28. ábra: A "2." kódjelű gyakorlatvezető munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

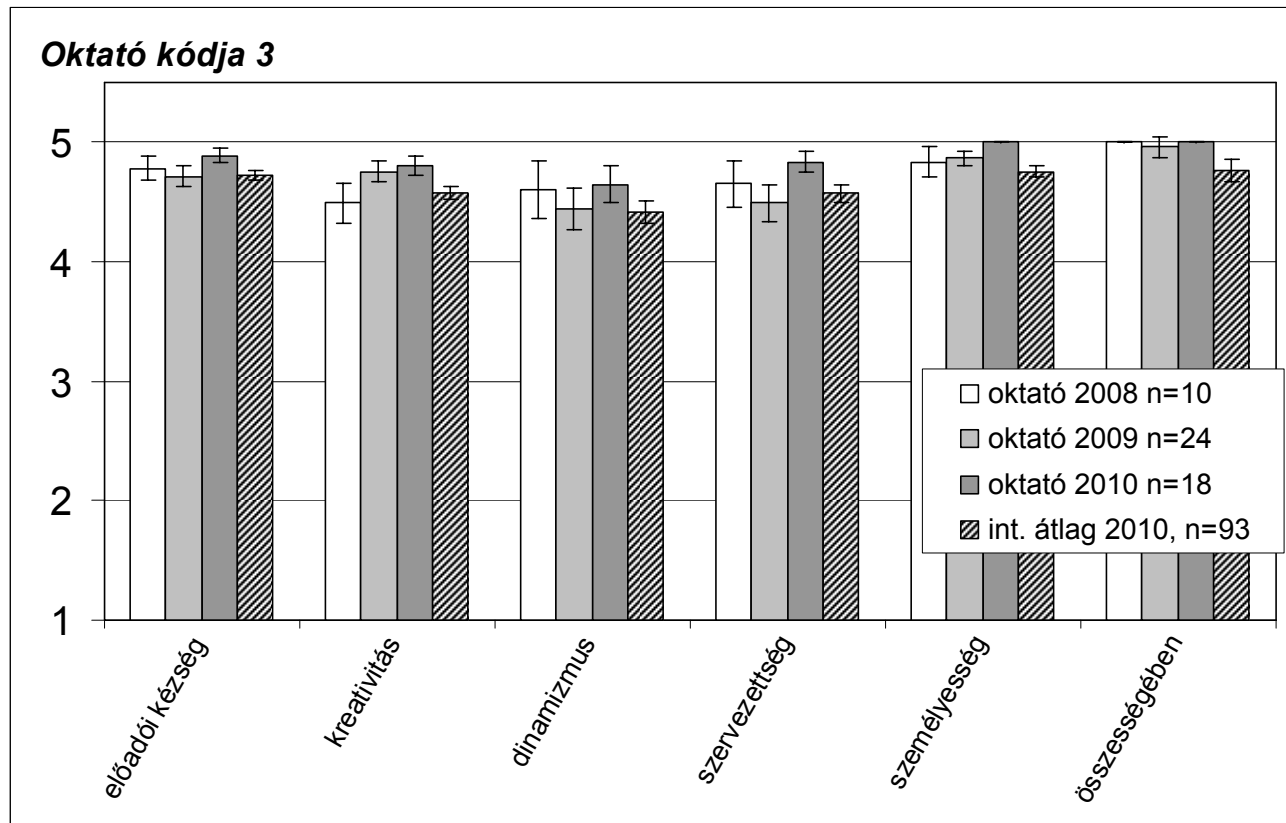

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

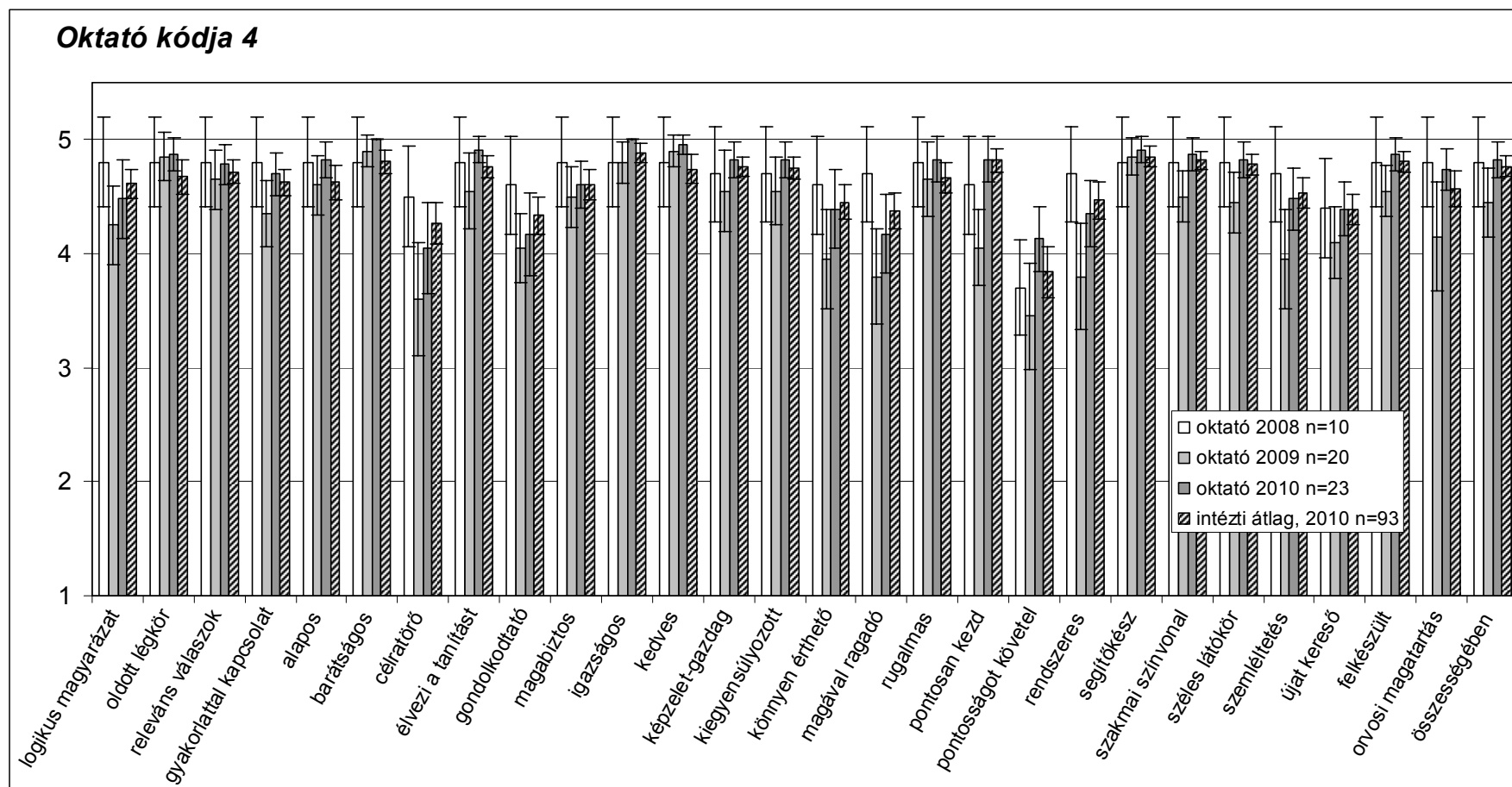
29. ábra: A patológia tantárgy "3." kódjelű gyakorlatvezetőjének részletes véleményezése.

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

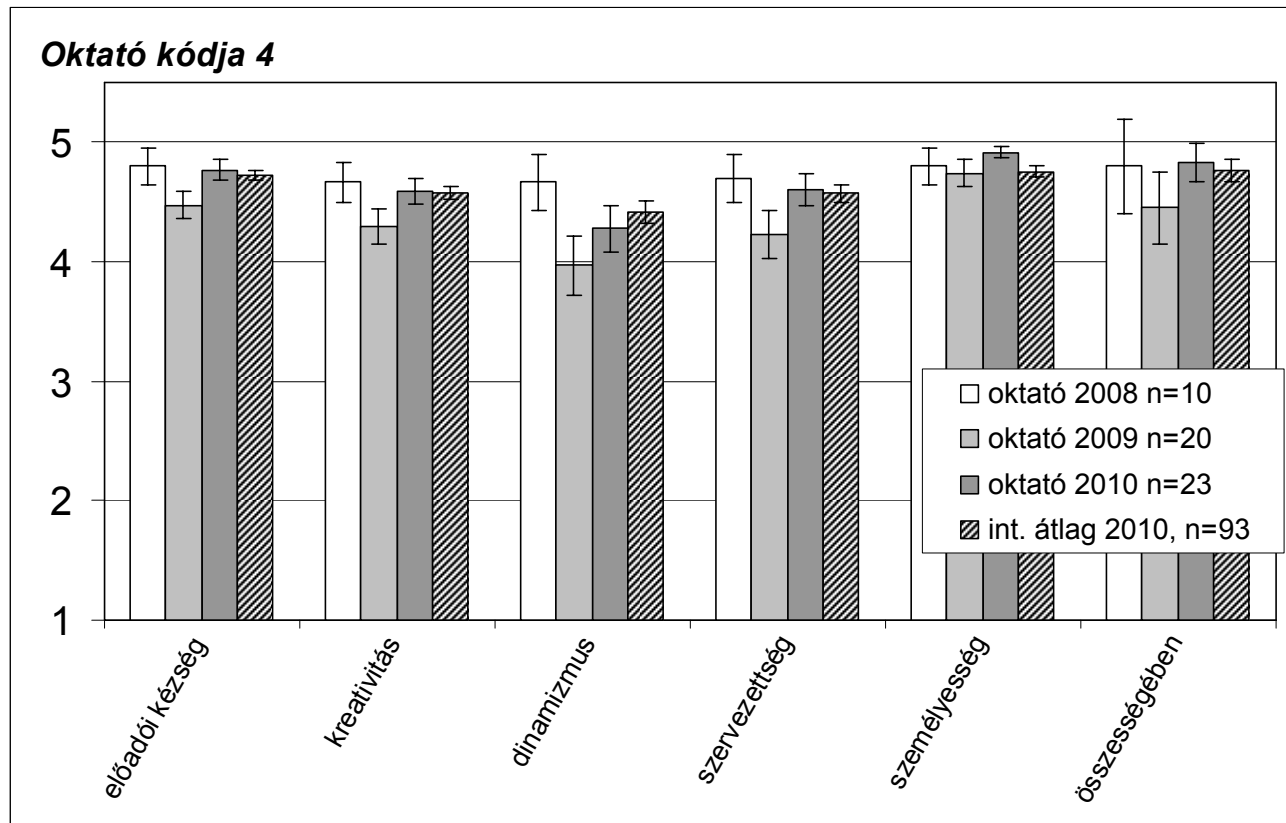
30. ábra: A "3." kódjelű gyakorlatvezető munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

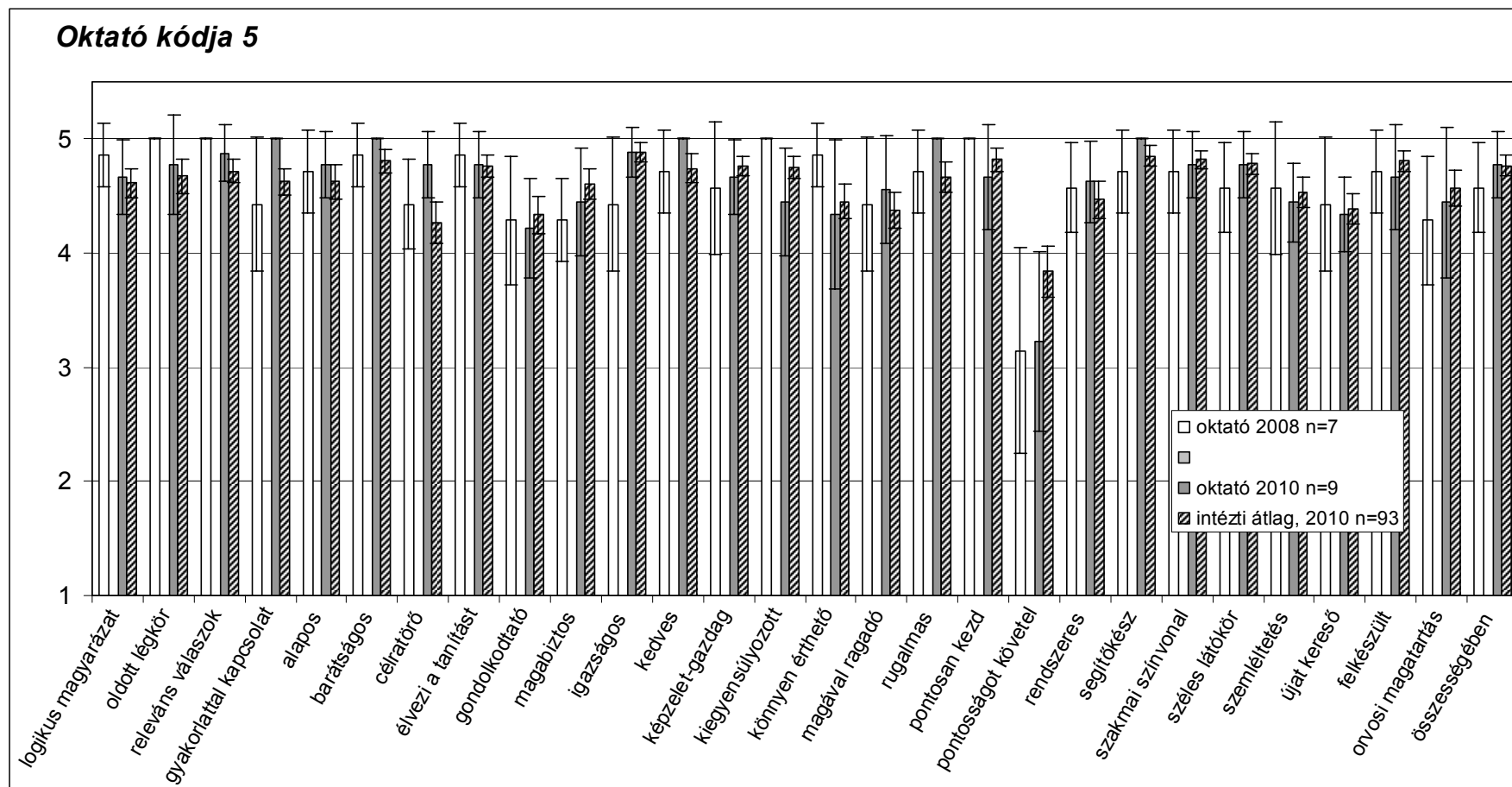
31. ábra: A patológia tantárgy "4." kódjelű gyakorlatvezetőjének részletes véleményezése.

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

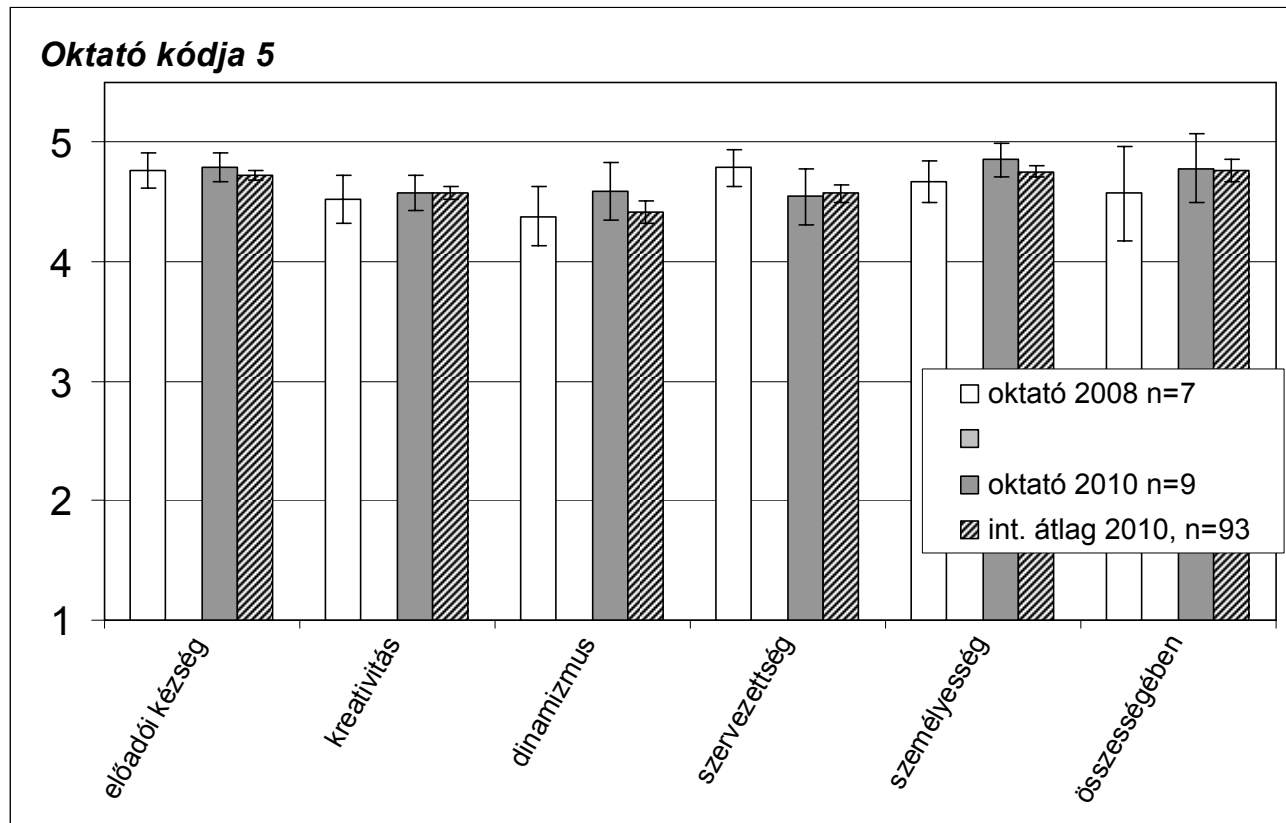
32. ábra: A "4." kódjelű gyakorlatvezető munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

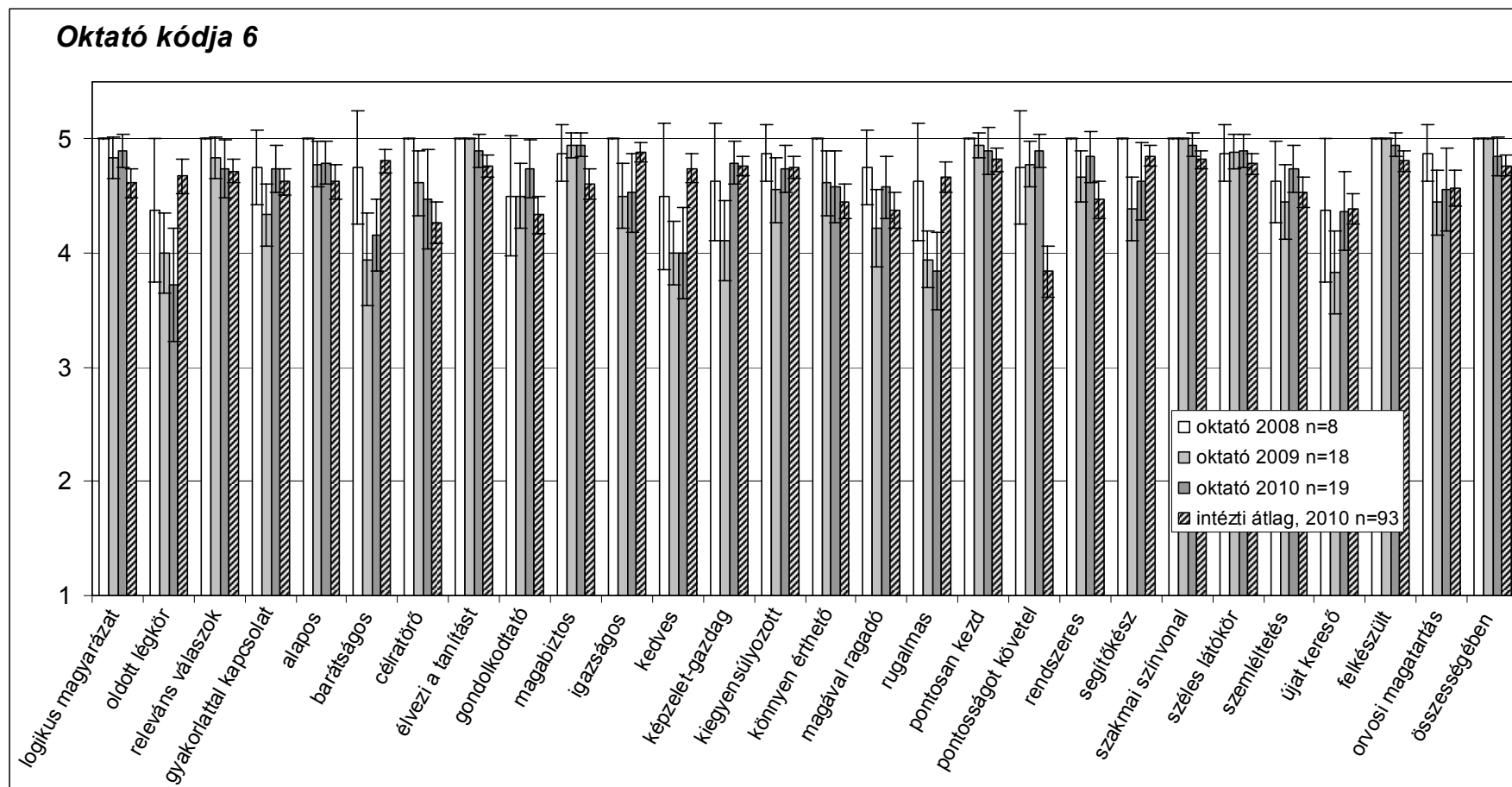
33. ábra: A patológia tantárgy "5." kódjelű gyakorlatvezetőjének részletes véleményezése.

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

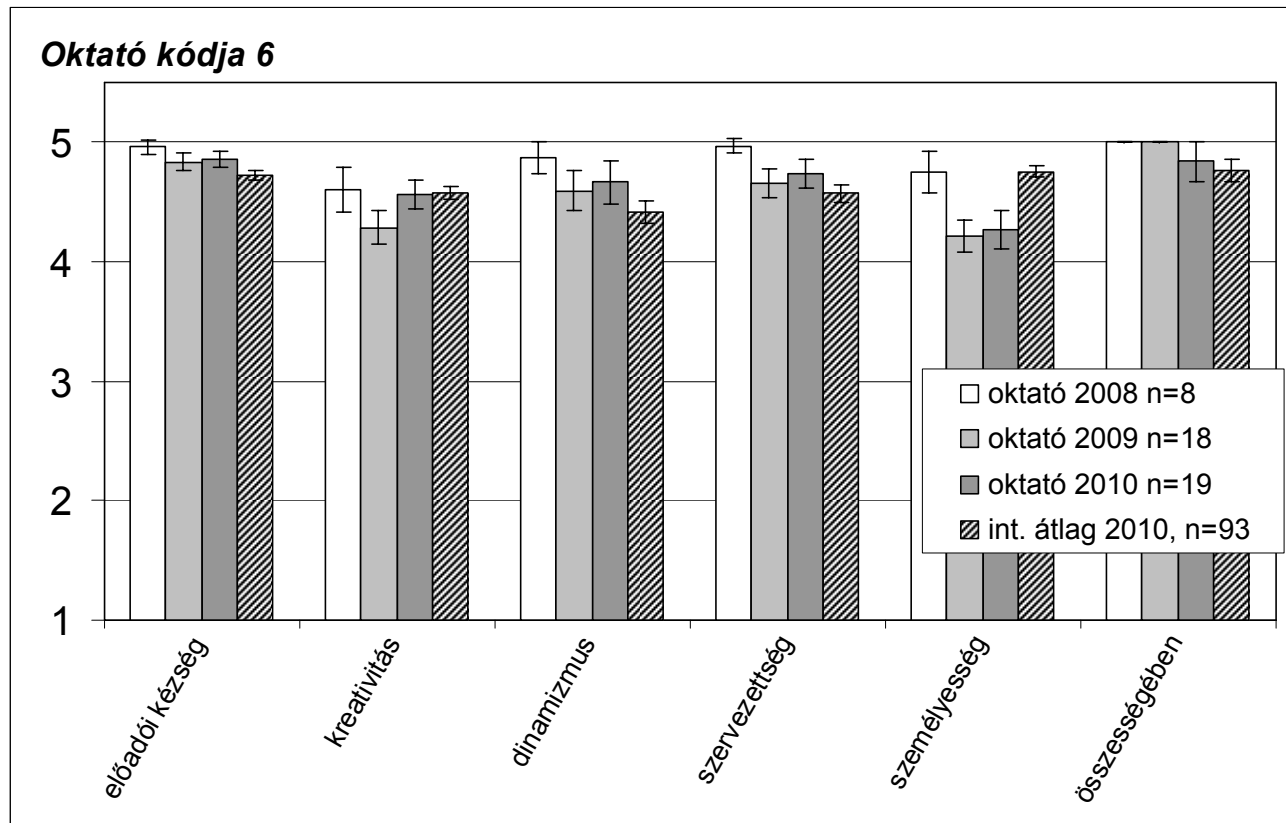
34. ábra: Az "5." kódjelű gyakorlatvezető munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

35. ábra: A patológia tantárgy "6." kódjelű gyakorlatvezetőjének részletes véleményezése.

GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV - EGYÉNI EREDMÉNYEK:

36. ábra: A "6." kódjelű gyakorlatvezető munkájának véleményezése 5 dimenzió mentén.

V. ÖSSZEGRZÉS

Az elmúlt három tanévben végzett követéses vizsgálatból egyértelműen levonható következtetés, hogy a Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kar hallgatóinak véleménye szerint az I. sz. Patológiai és Kísérleti Rákkutató Intézet oktató munkája – mind az oktatásra, mind az egyéni oktató munkára vonatkozóan – kiemelkedően magas színvonalú volt¹.

1) Általános kérdőív:

a) csoportosított adatok elemzése:

A patológia kurrikulumaival és oktatásával foglalkozó kérdőív csoportosított válaszainak elemzése azt mutatja, hogy a hallgatók 2010-ben is magasan, - az ötfokú skálán 4-es érték fölött - értékelték a patológia tantárgy oktatását mindegyik kérdéscsoportban (ld. 1. ábra). Kiemelkedően magas a tárgy összminősítése (4,77), az oktatás „általában” (4,59), az előadások összességében (4,54) és a gyakorlatok összességében (4,64). A korábbi évekhez képest szignifikánsan emelkedett a digitális mikroszkóp jelentőségének értékelése (4,40).

b) tételenkénti eredmények:

A tananyag mennyiségére, illetve az oktatásra szánt óraszámra vonatkozó (4., és 5.) kérdésekre adott válaszok azt tükrözik, hogy a hallgatók 2010-ben a tananyag mennyiségét kevésbé találták túlzónak, és az oktatásra szánt óraszámot kevésbé nem elegendőnek. (ld. 2. ábra).

A digitális mikroszkópos oktatáshoz a hallgatók pozitív viszonyulása 2010-re egyértelművé vált, különösen a digitális mikroszkópnak a hagyományossal szembeni egyszerű kezelésére és előnyös voltára vonatkozóan (ld. 3. ábra).

A 4. ábrán részleteiben tekinthető át, hogy a hallgatói vélemények szinte homogének, általában nem különböznek a 3 év eredményei, a skálák átlagai zömmel a 4-es és 5-ös érték közé esnek. 3-as érték alatti (2,81) véleményt csupán a 19. kérdésre adtak a hallgatók (a különböző előadók által tartott előadások színvonalának hasonló/eltérő voltára).

A legmagasabban értékelt kérdések többsége évről évre azonosnak bizonyul: 2010-ben a patológia oktatás színvonala (4,88), az előadók felkészültsége (4,74), a gyakorlatvezetők hajlandósága a hallgatói vélemények, kérések meghallgatására (4,87), a gyakorlatvezetők segítőkészsége (4,83) és a gyakorlatok légköre (4,66)-es átlagértékeket kapott. Szignifikánsan emelkedett az oktatás szervezettségének minősítése a korábbi 2 évhez képest (4,83),

A különféle oktatási platformok közül a hallgatók – ismét mindhárom tanévben egybehangzóan - az előadásokat (4,13) és a bonctermi gyakorlatokat (4,31) részesítik előnyben, szemben a szövettani gyakorlatokkal (3,81) vagy a makro-preparátumokkal

---

¹ A skála pozitív széle sok esetben beleesik a konfidencia-tartományba.

(3,62). Szembetűnő e kérdéssorban (6-11. kérdések), hogy a tananyag mélyebb megértéséhez az egyéni tanulást tartják a legjelentősebbnek (4,88).

Fontos kiemelni, hogy az elmúlt két tanévben alacsonyán értékelt két kérdés szignifikánsan magasabb minősítést kapott 2010-ben: a tantárgy önálló gondolkodásra serkentő volta (4,06), valamint a digitális mikroszkóp jelentősége (4,09).

A legalacsonyabban értékelt kérdések: a szövettani gyakorlatok jelentősége ((3,81), a makro-preparátumok szerepe a tananyag mélyebb megértésében (3,62), valamint a különböző előadók által tartott előadások színvonalának eltérő volta (2,81).

Hangsúlyozzuk azonban, hogy a legalacsonyabban minősített tételek is – egy kivétellel - a skála pozitív oldalán helyezkednek el, és csak az Intézet oktatói kollektívája ítélni meg, hogy mennyire fontos ezekkel a kérdésekkel foglalkozni.

A három egymást követő felmérésben a hallgatói részvétel évről évre növekedett, 2008-ban 30,3%, 2009-ben 41,8%, végül 2010-ben 62,3%, ezzel a vizsgálat megbízhatósága is jelentősen megnőtt.

2) A tantárgy előadói:

a) Összesített eredmények (a 9 előadó átlaga):

Az „Előadói kérdőív” eredményei - jelentős mértékben egybehangzóan a tantárgyi általános kérdőívvel - a tantárgy 9 előadója munkájának magas színvonaláról tanúskodnak. (5. ábra) A záró-kérdés (összességében hogyan osztályozná az előadót?) átlaga 4,56. A csoportosított adatok közül – szintén a korábbi évekhez hasonlóan - legmagasabb a szervezettség (4,53) és a személyesség (4,41) dimenziója, ezt követi az előadói készségek (4,36), majd a kreativitás dimenziója (4,15), végül a dinamizmus dimenziója (3,95). A részletes adatok áttekintésével kitűnik, hogy a skála legpozitívabb értékei a következők: az előadások logikus volta (4,57), az előadások naprakész információt közöltek (4,51), a fontos tényeket kiemelték (4,51), lényegre törőek (4,53), sok információt közöltek (4,42), világosak (4,63), a klinikai gyakorlattal kiemelték a kapcsolatot (4,56), az előadók összeszedettek (4,52), beszédük jól érthető (4,43), valamint kiemelik a fontos tényeket (4,51). A legkevésbé pozitív vélemények 2010-ben is az előadások problémafelvető (3,85), gondolkodtató (3,93) és magával ragadó (3,87) volta.

b) Egyéni eredmények:

Az előadók egyéni eredményeit (nevüket betűkkel kódolva) a 6-23. ábrákon mutatjuk be. Személyenként két ábrát készítettünk: az első a 3 tanév részletes eredményeit, a második az 5 dimenzió szerint csoportosított eredményeket ábrázolja, mindkét ábrán feltüntetve a megfelelő intézeti átlagokat is.

A magas pozitív értékelésekből kiemelkedik a "C" jelű előadó (előadói készség: 4,83, szervezettség: 4,92, kreativitás: 4,68, dinamizmus: 4,86, személyesség: 4,89, összességében: 4,99), akinek szinte minden eredménye szignifikánsan magasabb a korábbi két év (akkor is magasán értékelt) eredményénél. Az intézeti átlag fölötti

értékelést kapott még az „I” jelű előadó (előadói készség: 4,66, szervezettség: 4,77, kreativitás: 4,30, dinamizmus: 4,27, személyesség: 4,76, összességében: 4,88),

A többi 7 előadó értékelésében átlag feletti a "G" előadó kreativitása (4,52) és dinamizmusa (4,36), valamint a „D” előadó kreativitása (4,27),

Kiemelendő negatív véleményt egyetlen előadóval kapcsolatban sem kaptunk, a relatíve alacsonyabb pozitív vélemények azonban fontos jelzések lehetnek az előadók számára, hogy előadói rutinjukat mely területeken fejleszthetik.

3) A tantárgy gyakorlatvezetői:

a) Összesített eredmények (6 gyakorlatvezető átlaga):

A "Gyakorlatvezetői kérdőívek" eredményei is – hasonlóan a korábbi évekhez - nagyon magas színvonalú oktató-munkáról tanúskodnak (24. ábra). A záró-kérdés (összességében hogyan osztályozná gyakorlatvezetőjét?) intézeti átlaga 4,74. A csoportosított adatok közül legmagasabban a személyesség (4,78), majd ezt követően az előadói készségek (4,63) a szervezettség (4,56), a kreativitás (4,47) és a dinamizmus dimenzióját (4,32), értékelték a hallgatók. A részletes véleményekből a legmagasabb minősítést kapta a gyakorlatok oldott légköre (4,67), a gyakorlatvezetők barátságos (4,80) és igazságos (4,88) volta, kedvessége 4,74), segítőkészsége (4,84), felkészültsége (4,80) és a kérdésekre való releváns válasz-adása (4,71), ezek a kiemelt tételek is évről-évre ugyanazok. Mivel egy kivétellel (pontosságot követel / lazaságot enged) az összes kérdésre adott válasz a skála 4-es értéke fölött van, és a kis létszámú csoportok miatt a szórás és így a hiba is relatíve nagy, nem látjuk értelmét a "negatívabb" tételek felsorolásának. Feltehetően a pontosság kérdését a hallgatók nehezebben tudták megítélni, nem tartották fontosnak, és/vagy nem akarták ezzel az egyébként pozitív összképet lerontani.

b) Egyéni eredmények:

A 6 gyakorlatvezető egyéni minősítéseit (nevüket számokkal kódolva) a 25-36. ábrákon mutatjuk be. Személyenként két ábrát készítettünk: az első a 3 tanév részletes eredményeit, a második az 5 dimenzió szerint csoportosított eredményeket ábrázolja, mindkét ábrán feltüntetve a megfelelő intézeti átlagokat is.

Az egyes oktatói eredmények összevetésére a nagy szórás miatt nem teszünk kísérletet, és nem is ez volt a vizsgálat célja, kiemeljük azonban a 3-as kódjelű oktatót, akinek a munkáját összességében a legmagasabbra értékelték a hallgatók: előadói készség: 4,89, kreativitás: 4,80, dinamizmus: 4,64, szervezettség: 4, 83, személyesség: 5,0, összességében: 5,0.

Zárszó:

A hallgatói visszajelentések felhasználása kapcsán hangsúlyozzuk, hogy a feedback hatékonyságát döntő mértékben befolyásolja, hogy az adott oktatók hogyan fogadják a hallgatói visszajelentéseket. Ebben kiemeljük, hogy:

- A feedback egyes adatai az összes többi adattal összefüggésben értelmezhetők.
- A feedback adatai – figyelembe véve a kitöltés körülményeit – vélemények, amelyek elfogadásával tudjuk fejleszteni oktatói magatartásunkat.
- A feedback-et az oktatás javítása, változtatása érdekében kértük, ennek megfelelően a hangsúly a változtatási stratégiák kidolgozására kerül.
- A „Tükör” kérdőívekben kapott visszajelentés az oktató előadói vagy gyakorlatvezetői magatartására vonatkozik, így a magatartás újragondolásával tudjuk alakítani az előadói vagy gyakorlatvezetői stratégiákat.
- A feedback a hallgatók egy adott csoportjától kapott visszajelentés, ugyanazon oktató különböző csoportoktól kaphat különböző visszajelentéseket. Ez egyrészt jelenti a csoportok különböző összetételét, amely alapján különböznek elvárásaik, de lehet függvénye annak is, hogy az adott oktató a különböző csoportokkal különböző kapcsolatot tudott kialakítani. Ez is lehet a feedback elemzésének tárgya.

IRODALOM

1. Gage, N. L. (ed.): *Handbook of Research on Teaching*, Rand McNally, Chicago (1963).
2. Guilbert, J. J.: *Educational Handbook for Health Personnel*, World Health Organization, Geneva, (1981).
3. Kóczán-Bukovinszky, A., Tigyi, A.: *A visszajelentés szerepe az oktatói magatartás alakításában*, Felsőoktatási Szemle, 32, 415-419, (1983).
4. Kóczán-Bukovinszky, A., Tigyi, A.: *Feedback Systems in Medical Education*, Annual Conference of AMEE/AMDE, Budapest, (1990).
5. Kóczán-Bukovinszky, A.: *The Role of Feedback in the Change of Teaching Behaviour*, Triannual Network Conference of NESAs, Budapest, (1993).
6. Tuckman, B. W.: *Feedback and the Change Process*, Phi Delta Kappan 57, 341-344, (1976).
7. Tuckman, B. W.: *The Tuckman Teacher Feedback Form (TTFF)*, Journal of Educational Measurement 13, 233-237, (1976).

Mellékletek

1. SZ. MELLÉKLET

A VIZSGÁLAT ELMÉLETI HÁTTERE

A felsőoktatásban az oktatási folyamat hatékonyságának fokozását célzó vizsgálatok kapcsán az 1960-as években kerültek kidolgozásra olyan kérdőívek, amelyekben a hallgatók egy-egy előadójuk oktatói magatartását minősítették többféle szempont alapján. E vizsgálatok elméleti előfeltevése az volt, hogy az előadás – mint kommunikációs aktus – hatékonysága a közvetlen visszajelentéssel fokozható. Az előadók az előadás közben akár tudatosan, akár előadói rutinjuk kapcsán sok esetben nem is tudatosítva, folyamatosan kontrollálják kommunikációjuk hatékonyságát azzal, hogy figyelik a hallgatók spontán visszajelzéseit. Ez önmagában kevés támpontot jelent az oktatóknak. A kérdőíves, strukturált feedback használatával azonban explicit információkat kaphatnak oktatói magatartásáról, amelyek segítenek neki abban, hogy javítsa, csiszolja előadói rutinját. E vizsgálatoknak egy további jelentősége az, hogy ha részévé válnak az oktató munkájának, akkor fokozatosan egy dialógust építenek ki az oktatók és hallgatók között, azzal, hogy megváltozik a hallgatók státusza és szerepe az oktatásban. Nem pusztán befogadók, hanem aktív részesei is lesznek az oktatási folyamat alakításának. Így az oktatók és hallgatók együttes munkájukkal konstruálják az oktatás folyamatát (Gage, 1963, Guilbert, 1981).

A felsőoktatásban ez a paradigma-váltás döntő változást eredményezett: az oktató-hallgató viszony a szakértő és kliens viszonyává fogalmazódott át. Ennek lényege az, hogy a kliens meghatározott elvárásokkal, célokkal fordul a szakértőhöz, a szakértő pedig igyekszik minél jobban megismerni kliense szükségleteit.

Az oktatási folyamat ilyen rendszerben való tervezésekor kiindulópont az a feltételezés is, hogy mind az oktató, mind a hallgató maximális erőfeszítéssel, maximális teljesítményre törekszik. Azonban gátló tényezők is megjelenhetnek az oktatói-hallgatói munka kapcsán, amelyek a visszajelentések kapcsán felszínre hozhatók, és egy permanens egyeztetési folyamatban kiiktathatóvá válnak az oktatás ezen elemei. Az oktatók és hallgatók közötti konstruktív párbeszéd megvalósulásával az oktatás egyre hatékonyabbá válhat, egyre inkább megfelelni fog a hallgatók elvárásainak, illetve - a hallgatói oldalról - az esetleges megalapozatlan vagy túlzó elvárások is elemezhetők és korrigálhatók.

2. SZ. MELLÉKLET

III. A VIZSGÁLAT MÓDSZERE

a.) Az alkalmazott kérdőívek:

Kutatásunk célja az volt, hogy feltárjuk a hallgatói véleményeket a patológia tárgy oktatásáról több dimenzió mentén.

A kérdőíveket – felhasználva a Pécsi Orvostudományi Egyetemen három évtizede kimunkált faktorszerkezetet, kérdés-típusokat és formát is – az Intézet oktatói kollektívájával folytatott diszkusszió alapján állítottuk össze.

Az oktatói magatartást leíró 2. és 3. sz. kérdőív alapverzióját a pedagógiai szakirodalomban nagyon sok területen felhasznált és referált Tuckman-féle kérdőív képezte (Tuckman, 1976). Korábbi vizsgálataink tanulsága alapján az általunk „Tükör” néven adaptált kérdőív megbízhatósága és érvényessége kielégítette a statisztikai követelményeket. Közel 3 évtizede történő alkalmazásának tapasztalatai alapján jól használható eszköznek bizonyult az oktatói munka megítélésében (Kóczán-Bukovinszky, Tigyi, 1983., 1990, Kóczán-Bukovinszky, 1993).

1. ÁLTALÁNOS KÉRDŐÍV

Az 1. sz., u.n. „Általános” kérdőív a patológia *tantárgy kurrikulumával és oktatásával* foglalkozott.

Az első kérdéscsoport: „**A tantárgy oktatása általában**” arra kívánt választ kapni, hogy a hallgatók mennyire ítélik a patológia oktatását magas színvonalúnak, önálló gondolkodásra serkentőnek, jól szervezettnek, mennyire tartják megfelelőnek a tananyag mennyiségét és az oktatásra szánt óraszámot. Egy kérdés-sort tettünk fel arra vonatkozólag is, hogy - a hallgatók megítélése szerint - a tananyag mélyebb megértéséhez mennyiben járultak hozzá az előadások, a szövettani gyakorlatok, a digitális mikroszkóp, a bonctermi gyakorlatok, a makro-preparátumok, és az egyéni tanulás.

A második kérdéscsoport a **patológia előadásokra** vonatkozott: az előadások hány %-án vett részt, milyennek ítélte az előadók többségének szakmai felkészültségét, személyes előadói talentumát, a klinikai gyakorlattal való kapcsolat kiemelését, a szemléltetést, stb.

A harmadik kérdéscsoport a **patológia gyakorlatok** főbb jellemzőit sorolta fel, azaz: a gyakorlatok színvonala és légköre, a gyakorlatvezető magatartása, a digitális mikroszkóp hasznossága, a gyakorlatok szerepe a vizsgára való felkészülésben, stb.

Minden kérdéscsoportban megtalálhatók a tárgyhoz való személyes viszonyulásra vonatkozó kérdések is, hogy a hallgató mennyire szívesen vett részt az adott tevékenységben, **mennyire kedvelte meg a tárgyat**.

Az alábbiakban bemutatjuk a kérdőívet:

FEEDBACK A PATOLÓGIA OKTATÁSÁRÓL

Kedves Kolléganő/Kolléga!

Az oktatás minőségének javítása intézetünk kollektívája számára alapvető feladat, ennek érdekében szeretnénk megismerni hallgatónk véleményét tárgyunk oktatásáról. Kérjük, hogy töltsse ki az alábbi kérdőívet, a véleményét legjobban kifejező skála-fok megjelölésével!

A TANTÁRGY OKTATÁSA ÁLTALÁBAN:

1. **A patológia oktatása:** magas színvonalú   alacsony színvonalú
2. Önálló gondolkodásra serkent   magolásra készítet
3. Jól szervezett   rosszul szervezett
4. **A tananyag mennyisége (az orvosképzésben elfoglalt helyéhez képest):** túlméretezett   túl kevés
5. **A tananyaghoz képest az oktatásra szánt óraszám:** túl sok   nem elég

A tananyag mélyebb megértéséhez mennyiben járultak hozzá az alábbiak:

6. **Előadások:** nagyon jelentős   egyáltalán nem jelentős
  7. **Szövetteni gyakorlatok:** nagyon jelentős   egyáltalán nem jelentős
  8. **Digitális mikroszkóp:** nagyon jelentős   egyáltalán nem jelentős
  9. **Bonctermi gyakorlatok:** nagyon jelentős   egyáltalán nem jelentős
  10. **Makropreparátumok:** nagyon jelentős   egyáltalán nem jelentős
  11. **Egyéni tanulás:** nagyon jelentős   egyáltalán nem jelentős
  12. **Az Intézet légköre számomra:** kellemes, oldott   merev, félelmet keltő
  13. **A tantárgyat** nagyon megkedveltem   egyáltalán nem szerettem meg
- A TANTÁRGY ELŐADÁSAI:**

14. Az előadások hány %-án vett részt?

100 %-án   0 %-án

Kérjük, hogy a 15-21. kérdésekre csak akkor válaszoljon, ha legalább az előadások 50%-án részt vett!

15. Az előadók többségének szakmai

felkészültsége: nagyon jó   gyenge

16. Az előadók többsége magával ragadó   unalmas

17. A klinikai gyakorlattal való kapcsolat

kiemelése: általában jellemző   többnyire nem jellemző

18. A szemléltetés: kiváló   gyenge

19. A különböző előadók által tartott előadások

színe: hasonló volt   eltérő volt

20. Előadásokra szívesen jártam   nem jártam szívesen

21. A tárgy előadásait összességében

hogyan osztályozná? jeles   elégtelen

GYAKORLATOK

22. A gyakorlatok többsége magas szintű volt   alacsony szintű volt

23. A gyakorlatvezető a hallgatók

érdeklődését fel tudta kelteni   nem tudta felkelteni

24. A gyakorlatvezető a hallgatók kéréseit,

véleményét hajlandó volt megvitatni   nem volt hajlandó megvitatni

25. A digitális mikroszkópos oktatás

a hagyományossal szemben: előnyös   hátrányos

26. A digitális mikroszkópos rendszer

kezelése: egyszerű   bonyolult

27. A gyakorlatok szerepe a vizsgára

való felkészülésben: számottevő volt   nem volt jelentős

28. A gyakorlatvezetők a vizsgára való

felkészülés kapcsán: segítőkészek voltak   elutasítóak voltak

29. A gyakorlatok adta lehetőséget

teljes mértékben kihasználtam   egyáltalán nem használtam ki

30. A gyakorlatok légköre számomra:

kellemes, oldott volt   merev, félelmet keltő volt

31. Gyakorlatra

szívesen jártam   nem jártam szívesen

32. A tantárgy gyakorlatait összességében

hogyan osztályozná?   jeles   elégtelen

33. Mindent összevetve, összességében a tantárgy OKTATÁSÁT hogyan minősítené?

jeles   elégtelen

MEGJEGYZÉSEK:

2. ELŐADÓI KÉRDŐÍV

A 2. sz. kérdőív, az u.n. „Előadói kérdőív” a patológia *tantárgy előadóinak magatartására* vonatkozott, az alábbi faktorszerkezettel:

- 1. Előadói készség, didaktikusság** (beszéde jól érthető / nehezen érthető; a fontos tényeket kiemelő / a részletekben elvesző; a szemléltetés kiváló / gyenge; könnyen jegyzetelhető / nehezen jegyzetelhető; a klinikai gyakorlattal való kapcsolat kiemelése kiváló / gyenge).
- 2. Szervezettség** (logikus / összefüggéstelen; lényegre törő / mellébeszél; összeszedett / rendszertelen; sok információt közölt / kevés információt közölt; világos / zavaros, kusza).
- 3. Kreativitás** (problémafelvető / tényközlő; széles látókörű / szűk látókörű; új, naprakész ismereteket közölt / elavult; gondolkodtató / szájbarágó; nem tankönyv-ízű / tankönyv-ízű).
- 4. Dinamizmus** (magával ragadó / unalmas; színes, változatos / egyhangú).
- 5. Személyesség** (vizsgára felkészülésben segít / nem használható; szívesen jártam előadásra / nem jártam szívesen).

Az alábbiakban bemutatjuk a kérdőívet:

FEEDBACK AZ ELŐADÓKRÓL

Kedves Kolléganő/Kolléga!

Az oktatás minőségének javítása intézetünk kollektívája számára alapvető feladat, ennek érdekében szeretnénk megismerni hallgatóink véleményét tárgyunk oktatásáról. Kérjük, hogy töltsse ki az alábbi kérdőívet, a véleményét legjobban kifejező skála-fok megjelölésével!

Az előadó neve: .....

1. Kérjük, becsülje meg, milyen rendszerességgel vett Ön részt az előadásokon:

100%-án   0%-án

Az előadó és előadása:

2. logikus	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	összefüggéstelen
3. problémafelvető	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	tényközlő
4. széles látókörű	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	szűk látókörű
5. új, naprakész ismereteket közölt	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	elavult
6. beszéde jól érthető	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	nehezen érthető
7. a fontos tényeket kiemelő	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	a részletekben elvesző
8. a szemléltetés kiváló	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	gyenge
9. gondolkodtató	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	szájbarágó
10. nem tankönyv-ízű	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	tankönyv-ízű
11. könnyen jegyzetelhető	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	nehezen jegyzetelhető
12. lényegre törő	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	mellébeszél
13. magával ragadó	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	unalmas
14. összeszedett	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	rendszertelen
15. sok információt közölt	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	kevés információt közölt
16. színes, változatos	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	egyhangú
17. világos	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	zavaros, kusza
18. a klinikai gyakorlattal való kapcsolat kiemelése kiváló	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	gyenge
19. vizsgára felkészülésben segít	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	nem használható
20. szívesen jártam előadásra	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	nem jártam szívesen

Összességében hogyan osztályozná

az előadót? jeles   elégtelen

Megjegyzések - ami a kérdésekből kimaradt (kérjük írja le véleményét sms stílusban!):

3. GYAKORLATVEZETŐI KÉRDŐÍV

A 3. sz. kérdőív, az u.n. „Gyakorlatvezetői kérdőív” **a gyakorlatvezetők magatartását** mutatja be 5 dimenzióra vonatkozóan:

1. Előadói készség, didaktikusság (magyarázata logikus / összefüggéstelen; a kérdésekre releváns választ ad / kitér a kérdések elől; a klinikai gyakorlattal való kapcsolat kiemelése kiváló / gyenge; élvezi a tanítást / unja saját beszédét; szakmai színvonala kiváló / szakmai színvonala gyenge; ura a tananyagnak / rendszeresen felkészületlen).

2. Kreativitás (gondolkodtató / tankönyv-ízű; képzelet-gazdag / fantáziaszegény; oldott, rugalmas / gátolt, szertartásos; széles látókörű / szűklátókörű; szemléltetése változatos / egyhangú; újat kereső vállalkozó / maradi).

3. Dinamizmus (célratörő / csapongó; határozott, magabiztos / erélytelen, bizonytalan; magával ragadó / unalmas).

4. Szervezettség (alapos, lelkiismeretes / felületes, nemtörődöm; kiegyensúlyozott / labilis; okfejtése könnyen megérthető / nehezen követhető; rendszeres, logikus / szétszórt).

5. Személyesség (a gyakorlatok légköre oldott / merev; barátságos / barátságtalan, kimért; igazságos / részrehajló; kedves, megértő / durva, megszegényítő; segítőkész / érdektelen, letörő; orvosi magatartása példaértékű, követendő / nem választanám példaképemnek).

A fenti dimenziókba nem sorolható, azonban fontosnak ítélt két további kérdést is belefoglaltunk a kérdőívbe: hogy az oktató mennyire pontosan kezdi a gyakorlatot / késik, illetve mennyire követel pontosságot / enged lazaságot.

Az alábbiakban bemutatjuk a kérdőívet:

FEEDBACK A GYAKORLATVEZETŐKRŐL

A gyakorlatvezető neve: .....

1. magyarázata logikus   összefüggéstelen
2. a gyakorlatok légköre oldott   a gyakorlatok légköre merev
3. a kérdésekre releváns választ ad   kitér a kérdések elől
4. a klinikai gyakorlattal való kapcsolat kiemelése:
  - kiváló   gyenge
5. alapos, lelkiismeretes   felületes, nemtörődöm
6. barátságos   barátságtalan, kimért
7. célratörő   csapongó
8. élvezi a tanítást   unja saját beszédét
9. gondolkodtató   tankönyv-ízű
10. határozott, magabiztos   erélytelen, bizonytalan
  11. igazságos   részrehajló
  12. kedves, megértő   durva, megszegyenítő
  13. képzelet-gazdag   fantáziaszegény
  14. kiegyensúlyozott   labilis
15. okfejtése könnyen megérthető   nehezen követhető
16. magával ragadó   unalmas
17. oldott, rugalmas   gátolt, szertartásos
18. pontosan kezdi a gyakorlatot   késik a gyakorlatról
19. pontosságot követel   lazaságot enged
20. rendszeres, logikus   szétszórt
21. segítőkész   érdektelen, letörő
22. szakmai színvonala kiváló   szakmai színvonala gyenge
23. széles látókörű   szűklátókörű
24. szemléltetése változatos   egyhangú
25. újat kereső, vállalkozó   maradi
26. ura a tananyagnak   rendszeresen felkészületlen
27. orvosi magatartása példaértékű, követendő   nem választanám példaképemnek
28. Összességében hogyan osztályozná gyakorlatvezetőjét?
jeles   elégtelen

Megjegyzések - ami a kérdésekből kimaradt (kérjük írja le véleményét sms stílusban!):

b.) Az adatfeldolgozás:

A kérdőívek adatainak rögzítése és feldolgozása MS EXCEL programmal készült. Az eredmények elemzésének megkönnyítésére az adatokat ábrákban mutatjuk be. A kérdőívek minden egyes tételére, illetve a közös csoportba (faktorba/dimenzióba) sorolt összesített adatokra meghatároztuk az átlagértéket és a konfidencia intervallumot (0.05-os megbízhatósági szinten). Az adatbázis nyers adatait elektronikus hordozón mellékeljük.